

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 5.3.2024
JOIN(2024) 10 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Uusi Euroopan puolustusteollisuusstrategia: Puolustusvalmiuden saavuttaminen
aiempaa reagoivamman ja häiriönsietokykyisemmän Euroopan puolustusteollisuuden
avulla**

JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto totesi 14. ja 15. joulukuuta 2023 – Versailles’n julkilausumassa¹ ja turvallisuus- ja puolustusalan strategisen kompassissa² linjatun mukaisesti – antamissaan päätelmissä³, että puolustusvalmiuden parantamista koskevien unionin tavoitteiden saavuttaminen edellyttää lisätoimia. Eurooppa-neuvosto korosti myös tarvetta vahvistaa Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa, myös pk-yrityksiä, ja tehdä siitä innovatiivinen, kilpailukykyinen ja häiriönsietokykyinen. Vahvempi ja toimintakykyisempi EU turvallisuuden ja puolustuksen alalla vaikuttaa myönteisesti maailmanlaajuiseen ja transatlanttiseen turvallisuuteen ja täydentää Pohjois-Atlantin puolustusjärjestöä (Nato), joka on edelleen sen jäsenten yhteisen puolustuksen perusta.

EU:n puolustusvalmius voidaan määritellä unionin ja sen jäsenvaltioiden vakaaksi valmiudeksi suojella kansalaistensa turvallisuutta, alueensa ja kriittisten voimavarojensa tai infrastruktuuriensa eheyttä sekä keskeisiä demokraattisia arvojaan ja prosessejaan. Tähän sisältyy kyky antaa sotilaallista apua kumppaneille, kuten Ukrainalle. Strategisen kompassin mukaan siihen sisältyy kyky toimia aiempaa nopeammin ja päättäväisemmin kriisitilanteissa, suojella kansalaisia nopeasti muuttuvilta uhkilta, investoida tarvittaviin voimavaroihin ja teknologioihin sekä luoda kumppanuuksia muiden kanssa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategialla vastataan myös kansalaisten Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa⁴ esittämiin ehdotuksiin.

Vahva EU:n puolustusteollisuus on olennainen edellytys puolustusvalmiuden saavuttamiselle. Tässä Euroopan puolustusteollisuusstrategiassa, joka perustuu 18. toukokuuta 2022 annetussa yhteisessä tiedonannossa⁵ esitetyn puolustusalan investointivajeiden analyysin tuloksiin ja kattavaan sidosryhmien kuulemisprosessiin, ehdotetaan kunnianhimoista lähestymistapaa, jota tuetaan Euroopan puolustusteollisuusohjelmalla (EDIP) yhdessä liitännäistoimenpiteiden ja Euroopan puolustusrahaston kanssa, jotta voidaan vahvistaa EU:n puolustusvalmiuden teollista pilaria. Näitä toimia olisi jatkettava nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen (2021–2027) jälkeen siten, että EU:n rahoitusta myönnetään tulevien välineiden kautta, joiden

¹ Valtion- tai hallitusten päämiesten epävirallinen kokous, Versailles’n julistus 10. ja 11. maaliskuuta 2022, [20220311-versailles-declaration-en.pdf \(europa.eu\)](#)

² Turvallisuus- ja puolustusalan strateginen kompassi – Euroopan unioni, joka suojaa kansalaisiaan, arvojaan ja etujaan sekä edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, Bryssel, 21. maaliskuuta 2022, 7371/22, [pdf \(europa.eu\)](#).

³ Eurooppa-neuvoston kokous, Bryssel, 15. joulukuuta 2023, EUCO 20/23, [european-council-conclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](#). Päätelmissä todetaan seuraavaa: ”Eurooppa-neuvosto on tarkastellut työtä, jota on tehty sen aiempien päätelmien, Versailles’n julistuksen ja strategisen kompassin panemiseksi täytäntöön, ja painottaa, että on tehtävä vielä enemmän, jotta voidaan saavuttaa unionin tavoitteet parantaa puolustusvalmiutta ja kasvattaa yhteisesti puolustusmenoja, myös lisäämällä puolustusalan investointeja ja tehostamalla suorituskykyjen kehittämistä, sekä luoda toimivat ja integroidut markkinat puolustusalaan varten”.

⁴ EU:n mielipidekyselyt vahvistavat, että eurooppalaiset ovat erittäin kiinnostuneita puolustusyhteistyön lisäämisestä ja heillä on siihen liittyviä suuria odotuksia. Eurobarometrikyselyn 100 (joulukuu 2023) mukaan 79 prosenttia eurooppalaisista katsoo, että yhteistyötä puolustusasioissa olisi lisättävä EU:n tasolla, ja 69 prosenttia katsoo, että EU:n on vahvistettava puolustustarvikkeiden tuotantokapasiteettiaan.

⁵ Yhteinen tiedonanto puolustusalan investointivajeiden analyysistä ja siihen perustuvista jatkotoimista (JOIN(2022) 24 final, 18.5.2022).

soveltamisala ja suunnittelu perustuvat eri puolustusohjelmien täytäntöönpanosta saatuihin kokemuksiin.

Alueellisten ja maailmanlaajuisten uhkien ja turvallisuushaasteiden jyrkkä lisääntyminen ja erityisesti perinteisen sodankäynnin paluu Eurooppaan edellyttävät pikaista muutosta vauhtiin ja mittakaavaan, jolla Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta voi tunnistaa, kehittää ja tuottaa kaikkia tarvittavia puolustustarvikkeita kiireellisimmistä tarpeista alkaen. Tältä osin on tarpeen edelleen vahvistaa ja virtaviivaistaa unionin viime vuosina käyttöön ottamia välineitä. Puolustusteollisuuden valmiutta on vahvistettava kaikkialla unionissa kiinnittäen erityistä huomiota vaikutuksiin, joita tällä on niille jäsenvaltioille, joihin kohdistuvat suurimmat riskit perinteisten sotilaallisten uhkien toteutumisesta.

Puolustusteollisuuden valmius voidaan saavuttaa vain, jos jäsenvaltioiden puolustusmenojen jatkuva kasvu mahdollistetaan asianmukaisten välineiden ja kannustimien avulla niin, että yhteistyöhön perustuvat investoinnit asetetaan aidosti etusijalle. Näin vahvistetaan niiden sekä sotilaallisia valmiuksia että puolustusteollista perustaa, joihin EU ja sen jäsenvaltiot voivat luottaa. Näin vahvistetaan suoraan myös Natoa, sillä jäsenvaltioilla, myös Nato-liittolaisilla⁶, on yhdet yhteiset asevoimat, jotka ne voivat asettaa saataville eri puitteissa. Tällä edistetään myös unionin laajempaa taloudellista turvallisuutta, koska Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on keskeinen tekijä, joka edistää teknologista innovointia ja häiriönsietokykyä.

Strategian tarkoituksena on tehostaa ja tukea jäsenvaltioiden pyrkimyksiä investoida enemmän, paremmin, yhdessä ja EU:n sisällä (2 jakso). Puolustustarvikkeiden ja -järjestelmien saatavuuden odotetaan paranevan **tehokkaamman ja reagoivamman Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan avulla, joka perustuu parempaan toimitusvarmuuteen** (3 jakso). On tärkeää kehittää **rahoituskeinoja** EU:n puolustusteollisuuden valmiuden tukemiseksi (4 jakso). Lisäksi **puolustusvalmiuskulttuuri olisi otettava huomioon** kaikessa EU:n politiikassa (5 jakso). Valmiuden ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi olisi myös hyödynnettävä **kumppanuuksia** (6 jakso).

1. PUOLUSTUSVALMIUDEN SAAVUTTAMINEN AIEMPAA REAGOIVAMMAN JA HÄIRIÖNSIETOKYKYISEMMÄN EUROOPAN PUOLUSTUSTEOLLISUUDEN AVULLA

1.1. Puolustusvalmius: ehdoton edellytys tämänhetkisessä geopoliittisessa tilanteessa

Venäjän vuonna 2022 Ukrainaan kohdistaman provosoimattoman täysimittaisen hyökkäyksen vuoksi unionin on nopeasti parannettava puolustusvalmiuttaan sodankäynnin palattua Eurooppaan.

Sääntöihin perustuvaa maailmanjärjestystä koetellaan perusteellisesti, ja jännitteet, epävakaus, hybridiuhat ja aseelliset konfliktit vaikuttavat yhä enemmän lähellä unionia sijaitseviin maihin ja muuallekin. Strategiset kilpailijat investoivat voimakkaasti sotilaallisiin voimavaroihin, puolustusteollisuuden kapasiteettiin ja kriittiseen teknologiaan, mutta toimitusketjujen eheyttä ja resurssien esteetöntä saatavuutta ei voida enää pitää itsestäänselvyytenä.

⁶ Tällä hetkellä 27 jäsenvaltiosta 22 on Naton jäseniä, ja Ruotsin odotetaan liittyvän lähiaikoina.

EU:hun ja sen jäsenvaltioihin kohdistuu myös laajalle levinneitä hybridiuhkia, joista ovat osoituksena lisääntyneet kyberhyökkäykset, sabotaasit, kriittisen infrastruktuurin ja omaisuuden hakkeroinnit, disinformaatio sekä ulkomainen tiedonmanipulointi ja häirintä. Lisäksi Euroopan pääsy strategisille alueille, jollaisia ovat ulkoavaruus, kyberympäristö, ilma ja meri, asetetaan kiistanalaiseksi. Tämä kehitys asettaa haasteita Euroopan turvallisuudelle, vauraudelle ja demokraattisille arvoille.

Jäsenvaltioiden alueen ja kansalaisten puolustaminen kuuluu ensisijaisesti kansalliseen vastuuseen, myös liittolaisten Nato-sitoumusten kautta. Tätä taustaa vasten geopolitiittinen kehitys viittaa siihen, että Euroopan on otettava suurempi strateginen vastuu omasta turvallisuudestaan, myös keskeisten kumppaneiden, kuten Ukrainan, avustamiseksi. Strategisen kompassin suuntaviivojen mukaisesti EU on – ja sen on jatkossakin oltava – aiempaa vahvempi toimija turvallisuuden ja puolustuksen alalla ja siten luotettavampi turvallisuuden takaaja ja kykenevämpi puolustustoimija paitsi omien kansalaistensa myös kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden hyväksi.

Aiempaa vahvempi ja toimintakykyisempi EU turvallisuuden ja puolustuksen alalla vaikuttaa myönteisesti myös maailmanlaajuiseen ja transatlanttiseen turvallisuuteen ja täydentää Natoa. Niille jäsenvaltioille, jotka ovat myös Naton jäseniä, puolustusliitto on edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta. Puolustusvalmius edellyttää tarvittavien puolustusvoimavarojen ja strategisten edellytysten suunnittelua, kehittämistä ja operatiivista saatavuutta, kriittisen teknologian hallintaa sekä kykyä hankkia, käyttää ja suojata kaikkia voimavaroja, infrastruktuureja ja omaisuutta.

Puolustusvalmiuden saavuttaminen edellyttää sen vuoksi mittavia ja koordinoituja investointeja vaadittuihin puolustusvoimavaroihin, myös kriittiseen infrastruktuuriin. Tämä edellyttää sitä, että kyetään ottamaan ketterästi ja jatkuvasti huomioon innovaatioita, jotka ovat yhä useammin peräisin pieniltä ja ei-perinteisiltä toimijoilta, joilla on vaikeuksia saada potentiaalinen panoksensa tunnustetuksi. Globaalit kilpakumppanit pyrkivät saavuttamaan teknologisen valta-aseman, mikä edellyttää kaikilta toimijoilta nopeampia ja suurempia investointeja, eikä EU:lla ole varaa jäädä jälkeen.

Jopa niiden jäsenvaltioiden, joilla on käytettävissä unionin suurimmat puolustusbudjetit, on yhä vaikeampi tehdä tarvittavan tasoisia investointeja yksinään, mikä johtaa EU:ssa sekä voimavarojen että teollisuuden vajeisiin ja strategisten riippuvuuksien lisääntymiseen. Sama koskee tärkeimpiä valmistajia ja niiden toimitusketjuja. Puolustusvalmius edellyttää siksi yhteistyön ja yhteisten toimien lisäämistä. Aktiivisen sodankäynnin aikana tämä edellyttää, että kyetään valmistamaan massatuotantona erilaisia puolustustarvikkeita, kuten ammuksia, miehittämättömiä ilma-aluksia, ilmapuolustusohjuksia ja -järjestelmiä sekä hyökkäykseen ja tiedusteluun, valvontaan ja taktiseen tiedusteluun liittyviä voimavaroja ja varmistamaan niiden nopea ja riittävä saatavuus.

Puolustusteollisuuden organisointia on kehitettävä, jotta mahdollistetaan massatuotanto.

Tekstikehys 1. Puolustusalan hankinnat EU:ssa: pääasiassa yksittäisten maiden ostot ulkomailta

Puolustusalan investointivajeiden analyysiä ja siihen perustuvia jatkotoimia koskevassa tiedonannossa todetaan, että jos kaikki jäsenvaltiot olisivat käyttäneet puolustukseen 2 prosenttia BKT:stään ja siitä 20 prosenttia investointeihin vuosina 2006–2020, tämä

olisi lisännyt varoja **puolustukseen noin 1,1 biljoonaa euroa**, josta noin 270 miljardia euroa investointeihin.

Vuonna 2022 jäsenvaltioiden puolustusmenot kasvoivat kahdeksantena peräkkäisenä vuotena ja olivat 240 miljardia euroa⁷. **EU:n jäsenvaltioiden puolustushankinnoista Venäjän hyökkäyssodan alkamisen ja kesäkuun 2023 välisenä aikana tehtiin 78 prosenttia EU:n ulkopuolelta** ja pelkästään Yhdysvaltojen osuus oli 63 prosenttia⁸.

Vuosina 2021–2022 uusien tarvikkeiden hankinnat lisääntyivät 7 prosenttia, mutta vuonna 2022 kaikista tarvikemenoista käytettiin EU:n puolustustarvikkeiden yhteishankintoihin **vain 18 prosenttia**⁹, mikä on **huomattavasti alle jäsenvaltioiden asettaman 35 prosentin yhteisen viitearvon**¹⁰.

1.2. Puolustusvalmius edellyttää vahvaa, reagenttikykyistä ja innovatiivista Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa

Kuten strategisessa kompassissa ja EU:n valtion- ja hallitusten päämiesten Granadan julistuksessa¹¹ korostetaan, EU:n puolustusvalmiuden ja voimavarainvestointien vahvistaminen edellyttää vahvaa, joustavaa ja häiriönsietokykyistä teknologista ja teollista perustaa.

Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on olennainen tekijä sen varmistamisessa, että EU:n yhteiskunnat ovat turvallisia ja vauraita nyt ja tulevaisuudessa. Reagenttikykyinen ja kilpailukykyinen Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on kulmakivi, johon Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden uskottavuus nojautuu.

EU:n puolustusteollisuuden valmius edellyttää nyt ja tulevaisuudessa julkisia ja yksityisiä investointeja kaikkiin tarpeisiin, jotta puolustusteollisuus pystyy vastaamaan jäsenvaltioiden tarpeisiin ajallisesti ja määrällisesti. Innovointiin on kiinnitettävä jatkuvasti huomiota, ja samalla olisi varmistettava kyky selviytyä ulkoisista häiriöistä.

Tekstikehys 2. Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta: vahva potentiaali, jota olisi hyödynnettävä paremmin

Unionin puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta koostuu laajasta joukosta päätoimeksisaajia, joihin kuuluu midcap-yrityksiä ja suuri määrä pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä).

Kehittyneitä huippujärjestelmiä tuottavat eurooppalaiset markkinajohtajat sijaitsevat pääasiassa vain muutamassa jäsenvaltiossa, mutta niiden lisäksi on useita pienempiä

⁷ Vuonna 2014 luku oli ennätysellisen alhainen 171 miljardia euroa. Ks. Euroopan puolustusvirasto, ”Defence Data 2022, key findings and analysis”.

⁸ Jean-Pierre Maulny, THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE EUROPEAN DEFENCE MARKET, IRIS, syyskuu 2023, [19 ProgEuropeIndusDef_JPMaulny.pdf \(iris-france.org\)](#)

⁹ Puolustuksen koordinoitu vuotuinen tarkastelu, 2022.

¹⁰ Euroopan puolustusviraston (EDA) ministeritason johtokunnan vahvistama vuonna 2007.

¹¹ Eurooppa-neuvosto, Granadan julistus, 6. lokakuuta 2023.

mutta varsin tärkeitä alustavalmistajia, laitetoimittajia, hyödykkeiden – kuten ampumatarvikkeiden– tuottajia, alihankkijoita ja erikoistuneita tuottajia, jotka **toimivat kaikkialla EU:ssa**.

Yhteisten puolustushankintojen työryhmän tekemä toimialan kartoitus osoitti, että 46 kipeimmin kaivatun tuotteen päävalmistajat sijaitsivat 23 jäsenvaltiossa.

Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on kilpailukykyinen maailmanlaajuisesti: sen **vuotuinen liikevaihto on arviolta 70 miljardia euroa**, ja se on merkittävä viejä (viennin arvo yli 28 miljardia euroa vuonna 2021). Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan arvioidaan työllistävän kaiken kaikkiaan noin **500 000 henkilöä**¹².

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan yleisestä kilpailukykyvystä huolimatta vuosia jatkuneet liian vähäiset investoinnit ovat heikentäneet sen kykyä hyödyntää koko potentiaalinsa, joskin viime vuosina on saavutettu edistystä. Tämä on seurausta jäsenvaltioiden viime vuosikymmeninä tekemistä poliittisista ja finanssipoliittisista valinnoista erilaisessa geopoliittisessa tilanteessa, kun nk. rauhanosinko on haluttu kohdentaa muihin yhteiskunnallisiin käyttötarkoituksiin. Myös teollisuuden pirstoutuminen kansallisten rajojen mukaisesti haittaa puolustusinvestointien optimaalista tehokkuutta. Nämä suuntaukset ovat johtaneet siihen, että EU:n puolustusmarkkinoiden suhteellinen koko ja globaali läsnäolo ovat pienentyneet ja riippuvuus kolmansista maista on lisääntynyt, mikä heikentää Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kykyä toimia täysipainoisesti.

1.3. EU:n liian vähäisten yhteisten investointien vuoksi Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan painoarvo hiipuu

Monimutkaisilla markkinoilla, joilla kansalliset hallitukset ovat ainoita ostajia, jäsenvaltioiden puolustusalan suunnittelu ja hankintapäätösten koordinointi ja yhdistäminen ei ole edelleenkään riittävää niiden käytössä olevista eri välineistä ja puitteista huolimatta. Kysyntä on edelleen suurelta osin järjestäytynyt kansallisten rajojen mukaisesti, ja suurin osa investointipäätöksistä perustuu kotimaisiin näkökohtiin ja suunnitelmiin, eikä niissä useinkaan oteta huomioon laajempia strategisia ja tehokkuusnäkökohtia. Tämän seurauksena myös tarjontapuoli on edelleen pääosin järjestäytynyt kansallisten rajojen mukaisesti, viime vuosikymmenten tietystä yhdistämisestä huolimatta, ja jäsenvaltiot valitsevat kansalliset ratkaisut aina kun mahdollista teollisuuteen ja toimitusvarmuuteen liittyvien näkökohtien vuoksi. Tämän johdosta Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on hajanainen ja toimii eriytyneillä, liian suppeilla puolustusmarkkinoilla sen sijaan, että luotaisiin yhdet paljon suuremmat ja paremmin integroidut markkinat.

Tämä heikentää Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa. Ensinnäkään kysyntää ei tuoda esiin yhteisesti optimaalisella tavalla. Tämä johtaa päällekkäisyyksiin ja menetettyihin mahdollisuuksiin yhdistää ja synkronoida investointeja yhteisesti tarvittaviin laitteisiin tai infrastruktuuriin. Toiseksi tarjontapuolta ei kannusteta tekemään yhteistyötä tai edes integroitumaan, jotta se voisi vastata tehokkaammin kysyntään. Se kärsii tilausten ennustettavuuden ja kriittisen massan puutteesta, minkä vuoksi ei pystytä hyödyntämään mittakaavaetuja. Kolmanneksi, erityisesti viime aikoina, jäsenvaltiot hankkivat yleensä käyttövalmiita tuotteita kolmansista maista, mikä heikentää sisäistä

¹² Tietolähde: SIPRIn arviot Euroopan komissiolle.

kysyntää ja johtaa eurooppalaisten veronmaksajien rahojen investoimiseen työpaikkoihin ja avainteknologiaan ulkomailla eikä Euroopassa.

Tämä puolestaan pakottaa Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan keskittymään vientiin elinkelpoisuutensa varmistamiseksi, jolloin vaarana on liiallinen riippuvuus kolmansien maiden tilauksista. Tällöin jäsenvaltioiden tilauksiin vastaaminen voi olla vähemmän ensisijaista kuin kolmansien maiden sopimusten noudattaminen kriisien ja niihin liittyvän toimituspulan tapauksessa.

Edellä mainittujen tekijöiden yhdistelmä heikentää toimitusvarmuutta. Sisämarkkinat ovat toteutuneet alemmilla tasoilla, joilla toimitusketjut ulottuvat laajalti rajojen yli. Tämä ei kuitenkaan tule esiin EU:n tason yhteisessä strategisessa hallinnossa, jolla tuettaisiin toimitusvarmuutta kriisitilanteissa. Liiallinen riippuvuus kolmansien maiden toimituksista heikentää entisestään toimitusvarmuutta ja toimintavapautta kriisitilanteissa.

1.4. Ukrainan auttaminen selviytymään Venäjän hyökkäyksestä: unioni toimii päättäväisesti mutta parantamisen varaa on vielä paljon

EU ja sen jäsenvaltiot ovat osoittaneet kykynsä saada nopeasti käyttöön tukea Ukrainan asevoimille, myös Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kautta. Tammikuun 2024 loppuun mennessä EU ja sen jäsenvaltiot olivat yhdessä toimittaneet Ukrainalle sotilastarvikkeita yli 28 miljardin euron arvosta.

Euroopan rauhanrahaston ansiosta EU antoi Ukrainalle tukea jo muutaman päivän kuluessa Venäjän täysimittaisesta hyökkäyksestä helmikuussa 2022 maksamalla korvauksia jäsenvaltioille, jotka lähettivät sotilaallista apua Ukrainaan. Euroopan rauhanrahasto kannustaa jatkamaan tappavien ja ei-tappavien puolustustarvikkeiden toimittamista Ukrainaan. Neuvoston sopima kolmitahoinen ampumatarvikealoite¹³ muodostaa kunnianhimoisesta kehyksen, jolla kannustetaan tykistöammusten ja maasta maahan -ohjusten toimittamiseen ja hankintaan sekä teollisuuden laajentamiseen.

Jäsenvaltiot ovat aloitteen kautta tilanneet lisää tykistöammuksia EU:sta ja Norjasta muun muassa käyttämällä puitesopimuksia¹⁴, jotka Euroopan puolustusvirasto on niiden puolesta neuvotellut Euroopan puolustusteollisuuden kanssa. Ampumatarvikkeiden tuotannon tukemista koskevan asetuksen (ASAP)¹⁵ kautta annettu unionin tuki lisää ja nopeuttaa EU:n valmiuksia tukea Ukrainaa ja täydentää kansallisia varastoja.

Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on myös osoittanut kykynsä tukea näitä pyrkimyksiä tehokkaasti. **Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on lisännyt tykistöammusten tuotantokapasiteettiaan 50 prosenttia sodan alusta lähtien.** Se pystyy jo tuottamaan miljoona tykistöammusta vuodessa, ja sen kapasiteetin odotetaan olevan yli 1,4 miljoonaa vuoden 2024 loppuun mennessä ja 2 miljoonaa vuoden 2025 loppuun mennessä.

Jäsenvaltioiden varastoista saatujen lahjoitusten ja Euroopan rauhanrahastosta rahoitettujen hankintojen lisäksi Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta

¹³ Ukrainaa varten tarkoitettujen ammusten toimittaminen ja niiden yhteishankinnat, Bryssel, 20.3.2023, 7632/23, [pdf \(europa.eu\)](https://europe.eu)

¹⁴ Tähän mennessä Euroopan puolustusvirasto on allekirjoittanut 60 puitesopimusta Euroopan puolustusteollisuuden kanssa.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2023/1525, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2023, ampumatarviketuotannon tukemisesta (ASAP) (EUVL L 185, 24.7.2023, s. 7).

on myös toimittanut merkittävän määrän tykistöammuksia suorilla sopimuksilla Ukrainan kanssa. Näin se osoittaa kykynsä osallistua Ukrainan taisteluun miehittäjää vastaan.

EU otti myös käyttöön uusia aloitteita, kuten asetuksen, jolla perustetaan väline Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteistoiminnallisten hankintojen avulla (EDIRPA)¹⁶. Paljon enemmän on kuitenkin tehtävä sekä teollisuuden että hallinnon tasolla.

1.5. Hätätöimistä valmiuksiin: aika muuttaa ajattelutapaa

On aika siirtyä hätätöimistä siihen, että EU:lla on rakenteellinen puolustusvalmius kaikkina aikoina. EU:n on varmistettava kulutushyödykkeiden riittävä saatavuus jäsenvaltioissa ja kumppanimaissa myös kriisiaikoina, samalla kun varmistetaan seuraavan sukupolven huipputasoinen kriittisten valmiuksien ajantasainen kehittäminen ja toimittaminen tulevinä vuosina. Tässä otetaan huomioon myös Ukrainan puolustustarpeet. Yksittäiset jäsenvaltiot eivät myöskään voi tehokkaasti suojata pääsyä kiistanalaisille alueille, jollaisia ovat kyberympäristö, ulkoavaruus, meri ja ilma. Sen vuoksi EU:n on kehitettävä valmiuksiaan, jotta voidaan varmistaa yhteinen pääsy näille alueille tekemällä tarvittavia investointeja Euroopan tason ratkaisuihin.

Kilpailukykyisellä Euroopan puolustuksen teollisella ja teknologisella perustalla, joka edistää unionin kansalaisten turvallisuutta, tarkoitetaan teollista sektoria, joka pystyy säilyttämään teknologisen huippuosaamisensa ja toimittamaan sen, mikä tarvitaan, ilman liiallisista ulkoisista riippuvuuksista tai pullonkauloista johtuvia rajoituksia.¹⁷ On olennaisen tärkeää, että teollisuus investoi uuteen kapasiteettiin ja on valmis siirtymään ”sotatalousmalliin” aina kun se on tarpeen.

Tämä edellyttää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistä panosta. EU on valmis tukemaan sekä jäsenvaltioita että Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa vähentämällä investointien riskejä ja edistämällä kunnianhimoisempaa puolustusteollisuuspolitiikkaa EU:n tasolla. Tämän saavuttamiseksi unionin on maksimoitava kilpailusta, yhteistyöstä ja yhdistämisestä saatavat edut. Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukyky ja vientikyky on säilytettävä, mutta samalla on varmistettava, että jäsenvaltiot voivat täysin luottaa siihen, että EU:n puolustusteollisuus täyttää niiden tarpeet ajoissa ja tarvittavassa määrin, kun EU:n kansalaisten turvallisuus on uhattuna.

Strategiassa otetaan käyttöön toimenpiteitä, joilla i) tuetaan EU:n puolustusteollisuuden valmiutta lisäämällä jäsenvaltioiden puolustustarpeiden koordinoitua, ii) vahvistetaan Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa tuotannon lisäämiseksi ja toimitusvarmuuden parantamiseksi, iii) kehitetään rahoitusjärjestelyjä EU:n puolustusteollisuuden valmiuden tukemiseksi ja iv) otetaan puolustusteollisuuden valmiuskulttuuri huomioon kaikessa politiikassa samalla kun v) tehdään tehokasta yhteistyötä kumppaneiden kanssa. Ensimmäisenä välittömänä aloitteena komissio ehdottaa uutta asetusta, jolla perustetaan Euroopan puolustusteollisuusohjelma (EDIP),

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2418 välineen perustamisesta Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteistoiminnallisten hankintojen avulla (EDIRPA) (EUVL L, 2023/2418, 26.10.2023).

¹⁷ Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta hyötyisi EU:n sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn parantamisesta toteuttamalla erityisesti kriisiaikoina toimenpiteitä, jotka esitetään asiakirjassa ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten” (COM(2021) 350).

jolla varmistetaan Euroopan puolustuksen teolliselle ja teknologiselle perustalle annettavan tuen jatkuvuus nykyisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä ja testataan uusia tukimuotoja seuraavaa ohjelmakautta silmällä pitäen.

Ehdotetulla EDIP-ohjelmalla laajennetaan tukea, jota EDIRPA ja ASAP tarjoavat Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukyvyille. Sillä kannustetaan yhteistyöhön hankittaessa Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmistamia puolustustarvikkeita, tuetaan Euroopan puolustusrahastosta rahoitetuista toimista tai muista EU:n yhteistyökehyksistä peräisin olevien tuotteiden teollistamista ja tuetaan yleisemmin puolustusteollisuuden laajentamista unionissa. Sillä perustetaan myös EU:n toimitusvarmuusjärjestelmä, jolla lisätään solidaarisuutta ja tehokkuutta unionin toimiin kriisitilanteessa.

2. VALMIUDEN PARANTAMINEN: INVESTOIDAAN ENEMMÄN, PAREMMIN, YHDESSÄ JA EU:N SISÄLLÄ

Puolustusteollisuuden kasvun toteuttaminen riippuu viime kädessä siitä, lisääntyvätkö jäsenvaltioiden tilaukset, eikä tilauksia voi tehdä ilman puolustusmäärärahojen lisäämistä. Jäsenvaltiot ovat helmikuusta 2022 lähtien alkaneet kasvattaa budjettejaan poikkeuksellisen nopeasti (ks. tekstikehys 1). Jäsenvaltioiden ja Euroopan tasolla tarvitaan kuitenkin huomattavasti suurempia investointeja, jotta EU:n teollisuutta voidaan mukauttaa rakenteellisesti ja tehdä siitä innovatiivisempi ja kilpailukykyisempi uudessa turvallisuustilanteessa. On erittäin tärkeää, että unionissa hyödynnetään nyt kollektiivisesti tämä budjetin kasvattaminen puolustusteollisuuden valmiuden saavuttamiseksi. Tätä varten komissio ja puolustusviraston johtajana toimiva unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', ovat valmiita tukemaan jäsenvaltioita, jotta ne investoisivat jatkossa enemmän – ja myös paremmin, yhdessä ja EU:n sisällä.

2.1. Investoidaan paremmin

Paremmiin investoiminen tarkoittaa sitä, että investoinnit kohdennetaan sinne, missä niillä on eniten merkitystä, ja vältetään päällekkäisyyksiä ja lisätään tehokkuutta. Tätä varten on tehostettava jäsenvaltioiden investointisuunnitelmia ja -toimia.

2.1.1. Uusi yhteinen ohjelmasuunnittelu- ja hankintatoiminto

Kuten yhteisessä tiedonannossa puolustusalan investointivajeiden analyysistä ja siihen perustuvista jatkotoimista ilmoitettiin, jäsenvaltiot lähestymistapa ohjelmasuunnitteluun ja hankintoihin lisää avoimuutta, koordinoitua ja johdonmukaisuutta jäsenvaltioiden kesken sekä jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välillä. Sillä täydennetään ja järjeistetään olemassa olevia aloitteita voimavara-, teollisuus-, tutkimus- ja puolustusinfrastruktuurien alalla, mikä mahdollistaa tarkennetun ja yhteisen priorisoinnin sekä jatkuvan yhteistyön.

Puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston jäseniä ovat jäsenvaltiot, korkea edustaja ja komissio, ja eri kokoonpanoissa neuvoston tehtävänä on 1) toteuttaa EU:n puolustusalan yhteinen suunnittelu- ja hankintatoiminto puolustusalan investointivajeiden analysoinnista annetun yhteisen tiedonannon mukaisesti ja 2) tukea EDIP-ohjelman täytäntöönpanoa.

EU:n puolustusalan yhteisen suunnittelu- ja hankintatoiminnon toteuttamisessa puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto tarjoaa – yhteisten

puolustushankintojen työryhmän onnistuneen työn pohjalta – foorumin, jonka komissio ja korkea edustaja kutsuvat koolle ja jossa keskustellaan EU:n tasolla määritetyistä painopisteistä ja täsmennetään niitä. Tämä ei kuitenkaan rajoita niiden tehtäviä ja vastuita. Tässä strategiassa vahvistettavassa muodossa puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto tukee myös jäsenvaltioiden hankintasuunnitelmien koordinoitua ja niiden välisten häiriövaikutusten välttämistä ja tarjoaa strategista ohjausta, jotta voidaan tehostaa kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista. Puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston puitteissa tehtävän työn olisi parannettava jäsenvaltioiden ymmärrystä Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kokoonpanosta ja lisättävä tietoa unionin tuotantokapasiteetista. Neuvostossa kokoontuvien jäsenten olisi arvioitava – teollisuuden tämänhetkistä kapasiteettia koskevien tietojen perusteella – todettujen hankintatarpeiden täyttämiseksi tarvittavaa tuotantokapasiteettia ja ehdotettava puolustusteollisuuden tuotantoa koskevia tavoitteita erityisesti kriittisimpien voimavarojen osalta.

EU:n puolustusalan yhteiseen suunnittelu- ja hankintatoimintoon liittyen puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston puheenjohtajina toimivat yhdessä komissio ja korkea edustaja.

EDIP-ohjelman täytäntöönpanon tukemista varten puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto perustetaan virallisesti EDIP-asetuksella, jotta voidaan erityisesti varmistaa toimitusvarmuus EU:n tasolla ja myös tarjota tietopohjaa EDIP-ohjelmassa kehitettävälle Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen perustaan suunnattaville erilaisille tukitoimenpiteille ja avustaa niiden täytäntöönpanossa. Tässä kokoonpanossa puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston puheenjohtajana toimii komissio ja sen kokoukseen osallistuvat Euroopan ulkosuhdehallinnon ja Euroopan puolustusviraston edustajat.

Tämän täydennykseksi **perustetaan Euroopan puolustusteollisuuden korkean tason ryhmä,** jotta voitaisiin varmistaa tehokas hallitusten ja teollisuuden välinen yhteistyö ja tiivistää vuoropuhelua ja sitoutumista. Ryhmä kokoontuu käsiteltävän asian mukaan erityisissä kokoonpanoissa (esim. alakohtaisissa) ja toimii puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston etuoikeutettuna yhteystahona, joka kuulee teollisuutta ja lisää johdonmukaisuutta jäsenvaltioiden suunnitelmien ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tuotosten välillä. Tällä ei kuitenkaan rajoiteta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen sovellettavien kilpailusääntöjen soveltamista.

2.1.2. Strategisesta ohjelmasuunnittelusta yhteistä etua koskeviin hankkeisiin

Puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto hoitaa uutta EU:n tason yhteistä suunnittelu- ja hankintatoimintaa, ja yhtenä sen tehtävänä on **mahdollisten yhteistä etua koskevien hankkeiden yhteinen yksilöiminen, jotta EU:n toimet ja rahoitusohjelmat voidaan keskittää niihin.** Uudessa suunnittelu- ja hankintatoiminnossa hyödynnetään olemassa olevia välineitä ja aloitteita, kuten voimavarojen kehittämissuunnitelmaa, puolustuksen koordinoitua vuosittaista tarkastelua (CARD) ja pysyvää rakenteellista yhteistyötä (PRY).

Puolustusvalmiuden lisäämiseksi nykyisessä turvallisuustilanteessa unionin olisi määriteltävä EU:n voimavarojen kehittämisen painopisteiden puitteissa **yhteistä etua koskevat eurooppalaiset puolustushankkeet,** joihin toimet ja resurssit olisi keskitettävä. Investoimalla enemmän, paremmin, yhdessä ja EU:n sisällä jäsenvaltiot voivat maksimoida investointiensa vaikutuksen kaikkien voimavarojen kehittämiseksi ja käyttämiseksi. Tämä edistää turvattua pääsyä strategisille aloille ja kiistanalaisille alueille

muun muassa siten, että kehitetään järjestelmiä, jotka toimisivat yhteisen edun ja käytön mukaisena eurooppalaisena puolustusinfrastruktuurina. Näin autettaisiin lisäksi varmistamaan operaatioiden sekä EU:n nopean toimintakyvyn vaatimien strategisten edellytysten saatavuus.

Vuoteen 2035 mennessä EU:lla olisi oltava käytössä tai lopullisessa kehitysvaiheessa eurooppalaisia voimavaroja koskevia hankkeita. Jäsenvaltioiden niin sopiessa näitä voisivat olla muun muassa seuraavat: yhdenmennyyn eurooppalaiseen ilma- ja ohjuspuolustukseen liittyvät voimavarat (joiden kriittisyys on vahvistunut Venäjän Ukrainaan tekemän provosoimattoman sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi), avaruuslottuvuutta koskeva tilannetietoisuus, kyberpuolustusvoimavarojen verkosto, joka on suhteutettu tarpeeseen suojella tehokkaasti unionia, sekä asianmukaisesti mitoitettut merialueiden ja vedenalaisen suojeluun tarkoitettut välineet.

2.2. Investoidaan yhdessä

Yhdessä tehtävien investointien lisääminen on edellytys vahvemmalle EU:n puolustusvalmiudelle. Jäsenvaltioiden on tehtävä enemmän yhteistyötä voimavarojen koko elinkaaren ajan alkaen tutkimus-, kehitys- ja hankintavaiheista. Jo nyt on käytössä välineitä, joilla määritetään voimavaroja koskevia prioriteetteja (voimavarojen kehittämissuunnitelma) ja yhteistyömahdollisuuksia (puolustuksen koordinoitu vuosittainen tarkastelu). On välttämätöntä varmistaa, että niitä käytetään tehokkaasti puolustusvoimavarojen suunnitteluun, niihin tehtäviin investointeihin ja viime kädessä niiden konkreettiseen tuottamiseen.

2.2.1. Yhteishankinnat normina mahdollisuuksien mukaan: EDIRPAN puitteissa kehitetyn toiminta-ajatuksen laajentaminen

Jotta voitaisiin edistää kysynnän tehokasta esiin tuomista Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukyvyn tukemiseksi, **komissio ehdottaa EDIRPAN toiminta-ajatuksen laajentamista** ja Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta peräisin olevien puolustustarvikkeiden yhteishankintojen tehostettua tukemista. Tästä EDIP-ohjelman osiosta korvataan yhteistyön monimutkaisuuteen liittyvät rahoituskustannukset. Toimet koskevat muitakin kuin vain kiireellisimpiä ja kriittisimpiä puolustustarvikkeita, ja näin laajennetaan EDIRPAN toiminta-alaa.

Yhteishankintojen tukemiseen tarkoitettulla EDIP-ohjelman osiolla autetaan vauhdittamaan teollisuuden mukautumista rakenteellisiin muutoksiin yhteistyön pohjalta. Sillä myös kannustetaan jäsenvaltioiden väliseen solidaarisuuteen antamalla niille mahdollisuus lisätä julkisten menojen tehokkuutta ja edistää yhteentoimivuutta ja keskinäistä vaihdettavuutta.

Komissio ja korkea edustaja **mittaavat**, miten puolustusalan kysynnän yhdistämisessä **on edistytty** tämän strategian hyväksymisen jälkeen. Yhteisestä tutkimuksesta ja kehittämisestä (t&k) ja puolustustarvikkeiden hankinnasta olisi vähitellen tultava normi EU:ssa.

Jäsenvaltiot eivät ole tähän mennessä päässeet vuonna 2007 sovittuun viitearvoon, jonka mukaan 35 prosenttia niiden puolustustarvikebudjetista käytetään puolustustarvikkeiden yhteishankintoihin¹⁸.

¹⁸ Euroopan puolustusviraston (EDA) ministeritason johtokunnan vahvistama vuonna 2007.

Jotta Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan kohdistuvasta kysynnästä saataisiin aiempaa kestävämpää ja pitkäjänteisempää, jäsenvaltioille ehdotetaan tavoitteeksi, että **vähintään 40 prosenttia puolustustarvikkeiden hankinnoista tehtäisiin yhteishankintoina vuoteen 2030 mennessä.**

Tämän tavoitteen saavuttamisen myötä jäsenvaltioiden nykyiset ja tulevat puolustusinvestoinnit tuottavat tehokkaampia tuloksia ja parantavat siten ratkaisevasti EU:n häiriönsietokykyä ja turvallisuutta. Tavoitteesta tekevät sekä olennaisen että realistisen EDIRPan ja EDIP-ohjelman EU:n tasolla tarjoamat merkittävät kannustimet yhdessä Euroopan rauhanrahastosta saatujen kokemusten kanssa sekä nykyisestä geopoliittisesta tilanteesta johtuva entistä suurempi välttämättömyyden, kiireellisyyden ja solidaarisuuden tunne.

2.2.2. Järjestelmällisempi toiminta yhteentoimivuuden ja keskinäisen vaihdettavuuden tukemiseksi

Ukrainan kokemukset Venäjän perusteettoman hyökkäyksen torjunnasta osoittavat yhteentoimivien ja keskenään vaihdettavien puolustusvoimavarojen arvon. Taistelukentiltä saadut kokemukset osoittavat, että on vaikeaa käyttää useita samankaltaisia mutta ei aidosti yhteentoimivia tai keskenään vaihdettavia asejärjestelmiä, muun muassa eri jäsenvaltioissa valmistettuja samankaliiperisia ammuksia. Tämä aiheuttaa akuutin toimintahaasteen, minkä lisäksi se heikentää kilpailukykyä ja mittakaavaetuja ja rajoittaa siten sisämarkkinoiden toimintaa. Tämänhetkisten kestävämmien rajoitusten perimmäiset syyt löytyvät kansallisiin vaatimuksiin, standardien käyttöönottoon ja sertifiointiin liittyvistä ongelmista. Markkinoiden hajanaisuuden vähentäminen edellyttää kolmea yhtä tärkeää tekijää: jäsenvaltioiden on määritettävä yhteiset vaatimukset, on käytettävä olemassa olevia standardeja tai laadittava uusia ja on parannettava sertifiointin vastavuoroista tunnustamista.

Tekstikehys 3. Epäoptimaaliset tekniset vaatimukset, standardit ja sertifiointi heikentävät EU:n puolustusvalmiutta

Aiempien eurooppalaisten yhteistyöohjelmien ongelmana on liian usein ollut jäsenvaltioiden taipumus **käyttää liikaa ja liian tarkoin räätälöityjä kansallisia vaatimuksia, jotka ovat peräisin kansallisista voimavarasuunnitteluprosesseista.** Tämä on yleensä johtanut useisiin saman voimavaran versioihin, mikä on lisännyt t&k-, hankinta- ja ylläpitokustannuksia ja aiheuttanut toimitusketjujen epäoptimaalista käyttöä ja viivästyksiä sekä vähentänyt yhteisiä koulutus- ja logistiikkamahdollisuuksia ja muita yhteistyömahdollisuuksia.

Vaikka tiukka standardointi voi auttaa tällaisten ongelmien ratkaisussa, on runsaasti näyttöä siitä, että pelkästään standardeilla ei pystytä täysin välttämään yhteentoimivuuteen ja keskinäiseen vaihdettavuuteen liittyviä ongelmia. Naton puiteissa hyväksytyistä standardointisopimuksista (STANAG) huolimatta **näiden standardien vapaaehtoinen käyttöönotto on edelleen ongelma.** Toinen haaste liittyy siihen, että tällä hetkellä sovitut standardit eivät useinkaan tarjoa riittävää todellista toiminnallista yhteentoimivuutta ja keskinäistä vaihdettavuutta, koska ne eivät kata kaikkia puolustusjärjestelmiä eivätkä ole järjestelmällisesti riittävän yksityiskohtaisia.

Myös sertifiointia koskevaan ongelmaan on puututtava. Sertifiointin myöntävät tällä hetkellä kansalliset viranomaiset, eikä sertifiointia tunnusteta vastavuoroisesti. Tämä

johtuu usein turvallisuusprotokollista, jotka tosiasiallisesti pirstaloivat markkinoita ja haittaavat logistiikkaa.

Puolustusstandardit ovat keskeinen tekijä, jolla mahdollistetaan asevoimien käyttämien materiaalien ja laitteiden yhteentoimivuus. EU tukee erityisesti Euroopan puolustusviraston toteuttamalla toimilla jäsenvaltioita standardointivaatimusten määrittämisessä ja standardien käytössä yhteistyöhankkeiden yhteydessä ja käyttää STANAGeja pääasiallisena viitteenä.

Monissa Euroopan puolustusrahaston hankkeissa tuetaan jo laitteiden standardoinnin lisäämistä EU:n tasolla yhteentoimivuuden ja keskinäisen vaihdettavuuden varmistamiseksi erilaisissa yhteenliittymissä. Näin ollen Euroopan puolustusrahasto edellyttää, että jäsenvaltiot määrittelevät yhteiset toiminnalliset vaatimukset ehdotuspyyntöjen yhdenmukaistamiseen tähtäävässä prosessissa, johon kaikki jäsenvaltiot voivat osallistua. Jatkotoimissa olisi kuitenkin keskityttävä kannustamaan yleisimpien olemassa olevien standardien käyttöä aseiden tuotannossa ja hankinnoissa olemassa olevien aloitteiden pohjalta ja niitä täydentäen. Jatkotoimien perustana olisi oltava Euroopan puolustusviraston hallinnoima eurooppalaisten puolustusstandardien viitejärjestelmä (EDSTAR), jossa yksilöidään parhaita käytäntöjä koskevat standardit ohjelmien, organisaatioiden ja virastojen tukemiseksi. EDSTAR täydentää Naton STANAGeja, ja sen tavoitteena on optimoida puolustus- ja turvallisuustuotteita ja -palveluja koskevien standardien vaikuttavuus, tehokkuus ja yhteentoimivuus. EU:n puolustusteollisilla ohjelmilla ja välineillä olisi kannustettava ja priorisoitava hankkeita, joilla edistetään vaatimusten standardointia ja yhdenmukaistamista.

Sen vuoksi komissio edistää – puolustusteollisten ohjelmien ja erityisesti Euroopan puolustusrahaston puitteissa – **sovittujen siviilialan standardien tai puolustusstandardien, kuten Naton STANAG-standardien, käyttöä** EU:n standardointistrategian¹⁹ mukaisesti

Sertifiointi voidaan määritellä siten, että tunnustetaan virallisesti, että laite on sovellettavien vaatimusten mukainen, mikä takaa sen, että sitä voidaan käyttää aiheuttamatta merkittävää vaaraa käyttäjille. Puolustustarvikkeet voivat merkittävästi vaarantaa käyttäjiensä hengen, joten puolustusosalalla jäsenvaltiot varmistavat suojatoimet valtuuttamalla viranomaiset (yleensä puolustusministeriöiden virastot) sertifioimaan tarvikkeet ennen kuin niitä voidaan käyttää. Sertifiointin vastavuoroisen tunnustamisen puute johtaa siihen, että tuotetta ei voida tarjota tietyillä markkinoilla, ei edes EU:n sisällä.

Sertifiointiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi **komissio tukee nopeaa ristiinsertifiointia**, myös siihen liittyvää testausta tarpeen mukaan. Tällaista ristiinsertifiointia tapahtuu jo vapaaehtoisesti lentokelpoisuusosalalla Euroopan puolustusviraston puitteissa. Virasto pyrkii myös helpottamaan muita sertifiointi-, testaus- ja arviointitoimia. Puolustustarvikkeiden testausta ja arviointia koskevien Euroopan puolustusviraston toimien vahvistaminen helpottaisi sellaisten testaustoimien koordinointia, joilla pyritään varmistamaan vastaavien laitteiden ristiinsertifiointi eri alustoilla.

Lisäksi komissio ehdottaa, että kriisiaikoina sallittaisiin kansallisten sertifiointien vastavuoroisen tunnustaminen EDIP-ohjelman säännösten mukaisesti.

¹⁹ Standardointia koskeva EU:n strategia, COM(2022) 31.

2.2.3. Vankkaan yhteistyöhön ja elinkaariajatteluun perustuvat puolustusmateriaaliohjelmat: Euroopan puolustusmateriaaliohjelmaa varten tarkoitettu rakenne toimii uutena tehokkaana välineenä

Jäsenvaltioiden yhteistyössä toteuttamiin puolustusmateriaaliohjelmiin on kohdistunut merkittäviä haasteita. Ohjelmia perustetaan useimmiten tapauskohtaisesti, ja niiden toiminta heikentyy, kun käytettävissä ei ole ohjelmien monimutkaisuutta vastaavia välineitä. Tämä on usein johtanut viivästyksiin ja kustannusten ylityksiin. Euroopan puolustusrahasto ja pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY) ovat tarjonneet kannustimia ja puitteet tilanteen korjaamiseksi, mutta jäsenvaltioiden sitoutumista yhteistyöhön puolustusvoimavarojen koko elinkaaren ajan on edelleen kannustettava ja vahvistettava. Tätä varten **komissio asettaa saataville uuden oikeudellisen kehyksen – eurooppalaista puolustusmateriaaliohjelmaa varten tarkoitetun rakenteen (SEAP) –** välineenä, jolla tuetaan ja vahvistetaan puolustusyhteistyötä, myös PRY:n yhteydessä, jos jäsenvaltiot niin sopivat.

Tämän uuden oikeudellisen kehyksen ansiosta jäsenvaltiot voivat hyödyntää standardoituja menettelyjä yhteistyöhön perustuvien puolustusohjelmien käynnistämiseksi ja hallinnoimiseksi. Jäsenvaltiot voivat tietysti edellytyksin hyötyä korotetusta rahoitusosuudesta EDIP-ohjelman yhteydessä sekä yksinkertaistetuista ja yhdenmukaistetuista hankintamenettelyistä. Jos jäsenvaltiot omistavat SEAP-rakenteen kautta hankitut laitteet yhdessä (kansainvälisenä organisaationa), ne voivat **hyötyä alv-vapautuksesta**. Lisäksi **EDIP-ohjelmassa myönnetään lisärahoitusta** tuotteille, jotka on kehitetty ja hankittu SEAP-rakenteen puitteissa, jos asianomaiset jäsenvaltiot sopivat puolustustarvikkeiden vientiä koskevasta yhteisestä lähestymistavasta. Kansainvälisen organisaation asema mahdollistaa myös sen, että jäsenvaltiot voivat halutessaan laskea liikkeeseen velkakirjoja puolustusmateriaaliohjelmien pitkän aikavälin rahoitussuunnitelman varmistamiseksi. Unioni ei olisi vastuussa jäsenvaltioiden velkakirjojen liikkeeseenlaskusta, mutta EDIP-ohjelman mukaiset rahoitusosuudet SEAP-rakenteen toimintaan voisivat parantaa edellytyksiä, joilla jäsenvaltiot voivat rahoittaa puolustusmateriaaliohjelmia, joille voidaan myöntää unionin tukea.

Tällä uudella välineellä helpotetaan myös jäsenvaltioiden yhteistyön tehostamista niiden puolustusvoimavaroja koskevien prioriteettien mukaisesti, joista jäsenvaltiot ovat yhteisesti sopineet yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) puitteissa ja erityisesti voimavarojen kehittämissuunnitelman yhteydessä. Sillä olisi helpotettava ja tuettava PRY-hankkeiden täytäntöönpanoa sekä edistettävä osallistuvien jäsenvaltioiden tekemien tiukempien sitoumusten täyttämistä. Meneillään olevan PRY:n strategisen tarkastelun yhteydessä korkea edustaja voisi suositella osallistuville jäsenvaltioille, että ne tekevät Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan liittyviä tiukempia sitoumuksia ja harkitsevat mahdollisia uusia sitoumuksia erityisesti Euroopan puolustuksen teolliselta ja teknologiselta perustalta tehtävien yhteishankintojen osalta tämän strategian tavoitteiden mukaisesti. Nämä sitoumukset voitaisiin ottaa huomioon myös PRY-hankkeiden perustamisessa ja toteuttamisessa.

Kuten tämän yhteisen tiedonannon 3 jaksossa kuvataan, SEAP-rakenne voisi tukea myös Euroopan puolustusrahastosta rahoitetuista t&k-toimista peräisin olevien prototyyppien kehittämistä teollisuustuotantoa varten.

2.3. Investoidaan EU:n sisällä

Investoimalla enemmän, paremmin ja yhdessä lisätään unionin puolustusvalmiutta vain, jos suuremmista kansallisista määrärahoista johtuvat lisäinvestoinnit hyödyttävät unionin

puolustusteollisuutta. Jäsenvaltioiden investointien ohjaaminen Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan riippuu kuitenkin suuresti siitä, pystyykö se osoittamaan kykynsä vastata jäsenvaltioiden kysyntään sekä ajallisesti että määrällisesti.

Turvallisuusympäristön dramaattisesta heikkenemisestä johtuvat jäsenvaltioiden kiireelliset hankintapäätökset tehtiin tilanteessa, jossa Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa rajoitti edelleen suppea rauhanaikainen tuotantokapasiteetti. Hankintojen lisääntyminen hyödytti pääasiassa EU:n ulkopuolista teollisuutta. Ajallinen ja määrällinen saatavuus on näin ollen uusi tekijä Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukyvyyn ja unionin turvallisuuden kannalta, erityisesti silloin, kun turvallisuuteen liittyvät jännitteet ovat lisääntyneet.

Tämän suuntauksen voimistuminen on lisännyt olemassa olevia riippuvuuksia tai luonut uusia, mikä on rajoittanut suurempien investointien mahdollista myönteistä kierrettä, joka vahvistaisi Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa. Yhdysvaltojen FMS-myyntin (Foreign Military Sales) kautta tehtyjen hankintojen määrä EU:ssa kasvoi 89 prosenttia vuosien 2021 ja 2022 välillä²⁰. Lisäksi EU:n markkinoille on tullut uusia puolustusmateriaalien valmistajia muista kolmansista maista. Tämä suuntaus heikentää Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukykyä ja johtaa siihen, että EU:n veronmaksajien rahoilla luodaan työpaikkoja ulkomailla, ja tämä suuntaus onkin käännettävä päinvastaiseksi.

Tätä varten komission tavoitteena on – yhteistyössä korkean edustajan kanssa – perustaa **Euroopan sotilasalan myyntimekanismi**, jolla helpotetaan Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmistamien puolustustarvikkeiden saatavuutta ja lisätään tietoisuutta tällaisesta saatavuudesta. Komissio ehdottaa, että mekanismia testattaisiin EDIP-ohjelman puitteissa toteutettavalla pilottihankkeella. Tarkoituksena on rakentaa yhdessä jäsenmaiden ja teollisuuden kanssa mekanismi, joka on täysin toimiva vuodesta 2028 alkaen. Pilottimekanismi rakentuu neljän pilarin varaan: 1) puolustustarvikkeiden luettelo, 2) taloudellinen tuki puolustusvoimavarojen reservien perustamiseen saatavuuden nopeuttamiseksi, 3) hankintaprosessien helpottaminen ja 4) hankintaedustajien valmiuksien parantaminen.

Ensinnäkin komissio pyrkii olemassa olevien välineiden²¹ pohjalta yhteistyössä korkean edustajan kanssa laatimaan **yhden keskitetyn ja ajantasaisen luettelon puolustustarvikkeista**, jotka Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on kehittänyt. Ukrainan sodan aiheuttama ampumatarvikekriisi paljasti, että unionilla on käytettävissään merkittävä tuotantokapasiteetti, mutta kapasiteetin yleisen aliarvioinnin vuoksi huomio kiinnittyy kolmansien maiden tuottajiin. Tällaiset väärinkäsitykset vahingoittavat Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa, ja ne olisi korjattava. EU:n ratkaisujen näkyvyyden lisäämiseksi komissio tarjoaa tiiviissä yhteistyössä korkean edustajan kanssa keskitetyn yhteyspisteen, jonka avulla voidaan tunnistaa Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tuottamat puolustustarvikkeet. Tällaiseen luetteloon saadaan tiedot teollisuudelta vapaaehtoisesti erityisten kiinnostuksenilmaisupyyntöjen kautta.

Toiseksi komissio tukee **puolustusteollisuuden valmiusreservien** perustamista, jotta voidaan lisätä EU:ssa valmistettujen puolustustarvikkeiden saatavuutta ja nopeuttaa niiden toimitusaikaa. Teollisuus tuottaa pieniä määriä pienille kansallisille markkinoille, minkä

²⁰ Center for International Policy, Security Assistance Monitor, [securityassistance.org](https://www.securityassistance.org).

²¹ Kuten Euroopan puolustusviraston EUCLID-tietokanta.

vuoksi se kärsii kilpailuhaitoista suhteessa EU:n ulkopuolisiin toimijoihin. Vaikka EU:n valmistajien toimitusaika on sama tai lyhyempi kuin EU:n ulkopuolisilla valmistajilla, se, että EU:n ulkopuoliset tuotteet ovat usein heti saatavilla olemassa olevista EU:n ulkopuolisista varastoista, johtaa nopeampaan markkinoille saattamiseen, mikä tekee näistä EU:n ulkopuolisista ratkaisuista houkuttelevampia. Komissio ehdottaa, että EDIP-ohjelmasta tuetaan taloudellisesti sellaisten puolustustarvikkeiden lisämäärien hankintaa, joita jäsenvaltiot ovat päättäneet hankkia yhdessä SEAP-rakenteen puitteissa. Näin voitaisiin luoda varmuusvarastoja, jotka voitaisiin nopeasti asettaa uusien asiakkaiden käyttöön, mikä johtaisi houkuttelevaan hallitusten väliseen järjestelmään. Ne jäsenvaltiot, jotka osallistuvat Euroopan puolustusmateriaali-ohjelmaa varten tarkoitettuihin rakenteisiin, perustavat varastossa olevien varusteiden käyttöä koskevan hallinnon.

Kolmanneksi komissio ehdottaa, että otetaan käyttöön **vakiojärjestelmä, jota sovelletaan tuleviin puolustusalan hankintasopimuksiin ja puitesopimuksiin** EU:hun sijoittautuneiden valmistajien kanssa. EU:n lainsäädännön mukaan jäsenvaltiot voivat jo avata hankintasopimuksensa ja puitejärjestelynsä muille jäsenvaltioille, jos tämä on mahdollista hankintamenettelyn alusta alkaen. Jäsenvaltiot kuitenkin käyttävät tätä mahdollisuutta vain hyvin harvoin. Tämän vuoksi muiden jäsenvaltioiden tällaisiin hankintasopimuksiin ja puitejärjestelyihin perustuvat hankinnat ovat hyvin vähäisiä. Tilanteen korjaamiseksi rakenteellisesti tässä vakiojärjestelmässä vahvistettaisiin, että jollei nimenomaisesti toisin määrätä, **puolustusalan hankintasopimus/puitejärjestely voitaisiin avata** muille jäsenvaltioille samoin edellytyksin kuin hankintajäsenvaltiolle (asianomaisten jäsenvaltioiden suostumuksella). Kun lisäksi otetaan huomioon käytäntö, jota jäsenvaltiot ovat harjoittaneet Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan alusta lähtien, vaikuttaa tarpeelliselta sallia, että jäsenvaltiot voivat käyttää myös olemassa olevia kansallisia puitesopimuksia EU:hun sijoittautuneiden valmistajien kanssa lisämäärien hankkimiseksi muiden puolesta (johtovaltioihin perustuva järjestely). Sen vuoksi komissio ehdottaa EDIP-ohjelman yhteydessä, että ASAP-asetuksessa säädettyä **tilapäistä poikkeusta direktiivistä 2009/81/EY jatketaan**. Tämän ”teollisuuden yhteisvastuulausekkeen” ansiosta jäsenvaltiot voisivat hyötyä muiden jäsenvaltioiden sopimuksista, vähentää hallinnollista rasitetta (ja teollisuuden rasitetta) ja hankkia tarvikkeita lyhyemmällä toimitusajalla.

Neljänneksi, Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta tehtävien hankintojen helpottamiseksi jäsenvaltiot voisivat pyytää tukea olemassa olevista EU:n välineistä, kuten teknisen tuen välineestä²², **hallinnollisten valmiuksien kehittämiseen ja asiaankuuluvien uudistusten toteuttamiseen**. Jäsenvaltioiden kansalliset hankintavirastot voisivat erityisesti pyytää tukea hankintamenettelyjen yksinkertaistamiseen, hallintorakenteiden uudelleenorganisointiin, tietojenvaihtoon ja koulutukseen, jotta voidaan parantaa yhteishankintoja unionissa. Euroopan puolustusvirasto tukee edelleen tätä hallinnollisten valmiuksien kehittämistä tarjoamalla foorumin hyvien käytäntöjen jakamista varten ja suunnittelemalla uusia yhteistyötoimia puolustushankintojen asiantuntijaverkostonsa puitteissa.

On olennaisen tärkeää, että komissio ja korkea edustaja voivat yhdessä jäsenvaltioiden kanssa mitata tämän strategian mukaista edistymistä jäsenvaltioiden toimittamien tietojen avulla, samoin kuin yhteishankintojen tapauksessa.

²² Asetus (EU) 2021/240, annettu 10. helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1).

Puolustusinvestointien lisääminen saavuttaa tarkoituksensa vain jos lisätään yhteistyötä, mikä on ennakkoedellytys sitkeän tehottomuuden poistamiselle. Uhkatasoa vastaavan häiriönsietokyvyn saavuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä kaikkia Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan tarjoamia mahdollisuuksia tekemällä kattavaa yhteistyötä sijoituksissa ja hankinnoissa. Strategian täytäntöönpanossa saavutettua edistystä voidaan mitata kahdella indikaattorilla.

Ensinnäkin vuosina 2017–2023 EU:n puolustusmarkkinat ovat kasvaneet 64 prosenttia, kun taas jäsenvaltioiden välinen puolustustarvikekauppa on kasvanut vain marginaalisesti, ja sen osuus EU:n puolustusmarkkinoiden kokonaisarvosta on vain 15 prosenttia²³. Tämä suunta olisi käännettävä. Jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan, että **vuoteen 2030 mennessä EU:n sisäisen puolustuskaupan arvo on vähintään 35 prosenttia EU:n puolustusmarkkinoiden arvosta.**

Lisäksi viimeaikaiset tiedot osoittavat, että lähes 80 prosenttia jäsenvaltioiden vuoden 2022 jälkeen tekemistä puolustusinvestoinneista on toteutettu EU:n ulkopuolisten toimittajien kanssa, kun osuus ennen sotaa oli noin 60 prosenttia. Tätä huolestuttavaa käännekohtaa voidaan perustella kiireellisyydellä, mutta siihen voidaan puuttua lisäämällä Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta peräisin olevien tuotteiden saatavuuteen ja toimitusaikoihin liittyvää avoimuutta ja edistämällä niitä konkreettisesti.

Tähän strategiaan sisältyvän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi käännettävä nykyinen suuntaus ja saatettava asteittain Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta tekemiensä hankintojen taso ensin sotaa edeltäneelle tasolle ja sen jälkeen kasvatettava sitä mahdollisimman paljon. **Jäsenvaltioita kehoitetaan pyrkimään vakaasti siihen, että EU:n sisällä tehtävien hankintojen osuus puolustusalan investoinneista on vähintään 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 60 prosenttia vuoteen 2035 mennessä²⁴.**

Nykyisten suuntausten kääntäminen ja näiden viitearvojen saavuttaminen lisääisi konkreettisesti unionin häiriönsietokykyä ja kansalaisten turvallisuutta. EDIP-ohjelman ja Euroopan puolustusrahaston sekä seuraavien ohjelmien kautta vuodesta 2028 alkaen saatava lisätuki eurooppalaiselle yhteistyölle yhdessä jäsenvaltioiden vahvan poliittisen tahdon ja sitoutumisen kanssa tekee viitearvoista realistisia ja saavutettavissa olevia.

²³ Euroopan ulkosuhdehallinnon vuosikertomuksista ja EU:n jäsenvaltioiden aseiden vientiä koskevasta tietokannasta saadut tiedot antavat hyödyllistä tietoa Euroopan puolustusmarkkinoihin ja -teollisuuteen vaikuttavista suuntauksista. Näiden tietojen avulla voidaan mitata erityisesti EU:n sisäisten kauppavirtojen intensiteettiä, mikä antaa viitteitä sekä lopputuotteiden rajat ylittävien hankintojen että rajat ylittävien kauppavirtojen intensiteetistä Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan toimitusketjuissa. Jäsenvaltioiden puolustushankintojen osalta tuotteiden alkuperää koskevia tietoja ei kerätä keskitetysti. Komission yksiköt yhdessä Euroopan ulkosuhdehallinnon ja Euroopan puolustusviraston kanssa kehittävät yhdessä jäsenvaltioiden kanssa menetelmän, jolla mitataan Euroopan puolustuksen teolliselta ja teknologiselta perustalta tehtyjen hankintojen osuutta verrattuna kolmansien maiden yhteisöiltä tehtyihin hankintoihin.

²⁴ Puolustusalan investointivajetta koskevassa tiedonannossa komissio totesi D. Fiottin tieteellisen julkaisun perusteella (jossa käytetään Yhdysvaltojen valtionhallinnon tuonti- ja vientilukuja), että vuosina 2007–2016 yli 60 prosenttia Euroopan puolustusalan hankintabudjetista käytettiin tuontiin EU:n ulkopuolelta. Kuten tekstikehyksessä 1 todetaan, EU:n jäsenvaltioiden puolustushankinnoista Venäjän hyökkäyssodan alkamisen ja kesäkuun 2023 välisenä aikana tehtiin 78 prosenttia EU:n ulkopuolelta ja pelkästään Yhdysvaltojen osuus oli 63 prosenttia.

Jatkotoimet:

Jotta jäsenvaltioita voidaan auttaa investoimaan enemmän, paremmin, yhdessä ja EU:n sisällä komissio ja korkea edustaja

- perustavat uuden **yhteisen suunnittelu- ja hankintatoiminnon**, jota varten perustetaan puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto sekä Euroopan puolustusteollisuuden korkean tason ryhmä, jolla on neuvoa-antava rooli.

Komissio

- ehdottaa, että **EDIP-ohjelmassa laajennetaan EDIRPA-asetuksen toiminta-ajatusta** Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta peräisin olevien tuotteiden hankintaan liittyvästä yhteistyöstä
- ehdottaa, että EDIP-ohjelmassa mahdollistetaan **sertifioinnin nopea vastavuoroinen tunnustaminen** kriisiaikoina
- ehdottaa, että asetetaan jäsenvaltioiden saataville uusi oikeudellinen järjestely, **eurooppalaista puolustusmateriaaliohjelmaa varten tarkoitettu rakenne (SEAP)**, jolla tiivistetään jäsenvaltioiden yhteistyötä puolustusosalalla PRY-kehystä täydentäen
- ehdottaa, että perustetaan asteittain **Euroopan sotilasalan myyntimekanismi**, jonka tarkoituksena on edistää EU:n puolustustarvikkeiden saatavuutta ajallisesti ja määrällisesti
- ehdottaa, että EDIP-ohjelman kautta käynnistetään **yhteistä etua koskevia eurooppalaisia puolustushankkeita**, joilla pyritään EU:n tasolla turvaamaan unionin ja jäsenvaltioiden vapaa pääsy kiistanalaisille alueille, jollaisia ovat kyberympäristö, ulkoavaruus, ilma ja meri, ja suojelemaan tätä pääsyä, sekä panemaan täytäntöön EU:n voimavarojen kehittämisen painopisteet.

Lisäksi korkea edustaja

- suosittaa PRY-kehukseen osallistuville jäsenvaltioille PRY:n strategisen uudelleentarkastelun 2023–2025 yhteydessä, että ne tekisivät **Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan liittyviä tiukempia sitoumuksia** (tai harkitsisivat mahdollisia uusia sitoumuksia) ja hyödyntäisivät PRY-hankkeita tämän strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

3. TURVATAAN SAATAVUUS: REAGINTIKYKYINEN EUROOPAN PUOLUSTUKSEN TEOLLINEN JA TEKNOLOGINEN PERUSTA KAIKISSA OLOSUHTEISSA JA KAIKILLA AIKAJÄNTEILLÄ

EU voi jo nyt luottaa siihen, että Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on yleisesti kilpailukykyinen ja huipputasoinen. Dramaattisesti muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa, jossa EU:n ja sen jäsenvaltioiden on otettava vastuu kansalaistensa turvallisuudesta, on kuitenkin äärimmäisen tärkeää tehdä yhteistyötä sellaisen Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kanssa, jolla on aiempaa parempi reagointikyky ja häiriönsietokyky. Tavoitteena on luoda edellytykset sille, että EU:n puolustusteollisuus pystyy vastaamaan jäsenmaiden kysyntään sekä ajallisesti että määrällisesti. Vaikka jäsenvaltiot ovat vastuussa sitovien ja pitkän aikavälin tilausten tekemisestä, jotta varmistetaan tarvittava markkinoiden ennakoitavuus puolustusteollisuuden kannalta, komissio on valmis käyttämään oikeuksiaan ja asiaankuuluvia ohjelmia tukeakseen tätä pyrkimystä.

3.1. Tuetaan nopeampaa reagointia ja monipuolisempaa mukautumista kiireellisiin tarpeisiin

Kuten Venäjän Ukrainaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen jälkeen kävi selvästi ilmi, unionin turvallisuus ja sen kyky tukea tehokkaasti kumppaneitaan riippuu sen kyvystä ottaa nopeasti käyttöön puolustustarvikkeita. Koska uhkataso pysyy todennäköisesti korkeana lähitulevaisuudessa, Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan on pystyttävä tuottamaan tarvittavat määrät oikeissa paikoissa oikeaan aikaan. Tämän saavuttamiseksi Euroopan puolustuksen teollisessa ja teknologisessa perustassa on muutettava ajattelutapaa ja otettava enemmän riskejä, jotta voitaisiin vastata paremmin kaikkien jäsenvaltioiden tarpeisiin.

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perusta olisi aktivoitava häiriönsietokyvyn ja toimitusvarmuuden parantamiseksi kaikkialla Euroopassa ottaen huomioon niiden jäsenvaltioiden erityistarpeet, jotka ovat objektiivisesti kaikkein välittömimmin alttiita tavanomaisten sotilaallisten uhkien toteutumisriskille. Tämä edellyttää myös sitä, että poistetaan pullonkaulat puolustustarvikkeiden ja -voimavarojen nopealta, tehokkaalta ja esteettömältä liikkumiselta lisäämällä investointeja sotilaalliseen liikkuvuuteen.

EU tukee tätä ajattelutavan muutosta ja auttaa vähentämään riskejä, jotka liittyvät puolustusteollisuuden pyrkimykseen parantaa valmiuttaan, tukemalla tuotantokapasiteetin lisäämistä EU:ssa jäsenvaltioiden ja komission yhteisesti määrittelemillä aloilla kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin ja pieniin midcap-yrityksiin. Tätä varten **komissio ehdottaa ASAP-asetuksen toiminta-ajatuksen laajentamista** muihinkin kuin maasta maahan -ammuksiin ja ohjuksiin, jotta EU voi vauhdittaa tuottavia investointeja Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan eniten tarvittavien tuotteiden osalta. EU:n taloudellisella tuella olisi lisättävä tarvittavien puolustustarvikkeiden tuotantomäärää, autettava lyhentämään niiden toimitusaikaa ja puututtava mahdollisiin pullonkauloihin ja tekijöihin, jotka voisivat viivästyttää tai haitata niiden toimittamista ja tuotantoa. Tällaisella taloudellisella tuella olisi myös mahdollisuuksien mukaan kannustettava rajat ylittäviä teollisuuskumppanuuksia ja yritysten yhteistyötä noudattaen täysimääräisesti asiaankuuluvia rahoitus- ja kilpailusääntöjä.

Tuotannon kasvun tukeminen edellyttää kuitenkin myös sen seurausten käsittelyä, kunhan kysynnän jyrkkään nousuun on vastattu. Investoiminen **valmiustilassa olevien tuotantolaitosten kehittämiseen ja mahdolliseen siviilituotantolinjojen käyttötarkoituksen muuttamiseen** edistäisi unionin kansalaisten turvallisuutta niin, että samalla säilytettäisiin Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmistuskapasiteetin joustavuus ja yleinen kilpailukyky.

Komissio edistää EDIP-ohjelmalla valmiustilassa olevan teollisuuskapasiteetin kasvattamista, mikä mahdollistaa tarvittavan joustavuuden tuotannon lisäämiseksi reaktionä kysynnän äkilliseen kasvuun. Tämä olisi erityisen tarkoituksenmukaista silloin, kun jäsenvaltiot havaitsevat kriittisen toimituspulan.

Rahoitusta voidaan myöntää esimerkiksi laitteisto- ja henkilöstökustannuksiin sen varmistamiseksi, että Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta pystyy merkittävässä kriisissä valmistamaan tarvittavat tuotteet massatuotantona nopeasti, kun tuotantokapasiteetin saatavuus paranee. Samalla olisi nykyaikaistettava tuotantoteknologiaa mahdollisuuksien mukaan. Näin varmistetaan, että tuotantoa voidaan kasvattaa tarvittaessa välittömästi.

Komissio aikoo myös tutkia jäsenvaltioiden kanssa toimenpiteitä, joilla siviiliteollisuuden tuotantolinjat saadaan nopeasti käyttöön puolustustuotantoa varten ja varmistetaan, että tällaisissa skenaarioissa on riittävästi pätevää työvoimaa saatavilla (esim. henkilöstön valmistelu turvallisuus selvityksen ja koulutuksen osalta). Näiden tehokkaiden käytännön ratkaisujen ansiosta Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tuotanto on valmis mukautumaan viipymättä jäsenvaltioiden ilmaisemaan kysynnän vaihteluun.

Tekstikehys 3. Parempi reagointikyky: puolustusalan kannalta merkityksellisten droonien massatuotanto ottaen huomioon niiden potentiaalin hyödyntämiseen tähtäävät toimet

Miehittämättömillä järjestelmillä on ratkaiseva rooli Ukrainan ilma-, meri- ja maataisteluissa, ja niitä käytetään laajalti tiedusteluun, tulitukeen ja myös iskujen toteuttamiseen. Ukrainan arvioidaan käyttävän taistelukentillä jopa 10 000 miehittämättömää ilma-alusta eli droonia kuukaudessa ja tuottavan 40 000 uutta droonia kuukaudessa.

Useimmat niistä ovat halpoja kulutustavaroita, usein kaupallisista siviilikäyttöön tarkoitetuista drooneista sotakäyttöön muutettuja, mutta ne pystyvät tuhoamaan paljon kalliimpia laitteita. Ne eivät vähennä erityiseen sotilaskäyttöön tarkoitettujen droonien käyttökohteita, mutta ne ovat osoittaneet merkittävän taktisen ja strategisen arvonsa.

Euroopan puolustusrahasto ja sen edeltäjät ovat vuodesta 2017 lähtien tukeneet taloudellisesti miehittämättömiin järjestelmiin liittyviä puolustusalan t&k-toimia, ja **EU:n puolustusvalmiuden keskeisenä tekijänä** korkean intensiteetin konflikteissa voidaan pitää sellaisen kapasiteetin kehittämistä, että kyetään nopeasti kasvattamaan tällaisten tarvikkeiden tuotantoa ja **saavuttamaan massatuotanto**. Tämä voisi olla tulevan EDIP-ohjelman toimien kohteena, ja mahdolliset kriittiset riippuvuudet tai pullonkaulat olisi tunnistettava ja poistettava. Dronien tai miehittämättömien ilmatorjuntajärjestelmien yhteishankintojen tukeminen on mahdollista myös EDIRPan puitteissa.

Miehittämättömät ilmajärjestelmät kuuluvat myös Ukrainan ensisijaisiin tarpeisiin, joita voitaisiin mahdollisesti tukea Euroopan rauhanrahastosta koordinoitusti Ukrainan puolustusalan yhteisryhmän suorituskykykoalitioiden puitteissa toteutettujen toimien kanssa.

Komissio hyväksyi 29. marraskuuta 2022 **EU:n droonistrategian 2.0**, jonka puitteissa toteutetaan useita lippulaivatoimia. Horisontti Eurooppa -ohjelmasta ja Euroopan puolustusrahastosta rahoitettavien t&k-toimien lisäksi on käynnistetty muitakin toimia: koordinoitunut ehdotuspyynnöt, joissa yhdistetään rahoitusta EU:n välineistä ja Euroopan investointipankin (EIP) lainoista uuden drooniteknologiaa koskevan lippulaivahankkeen tukemiseksi, sekä drooniteknologiaa koskeva strateginen etenemissuunnitelma, jotta voidaan yksilöidä tutkimusta ja innovointia vauhdittavat prioriteettialat, vähentää nykyisiä strategisia riippuvuuksia ja välttää uusien syntyminen sekä perustaa siviili- ja puolustusalan droonitestauskeskusten EU:n verkosto siviili- ja puolustusalan vuorovaikutuksen helpottamiseksi.

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan monipuolisuuden tukemiseksi komissio ehdottaa osana EDIP-ohjelmaa, että perustetaan **rahasto puolustusalan toimitusketjun muutoksen vauhdittamiseksi (FAST)**. Rahastolla pyritään **helpottamaan velka- ja/tai pääomarahoituksen saatavuutta pk-yrityksille ja pienille**

midcap-yrityksille, jotka teollistavat puolustusteknologiaa ja/tai valmistavat puolustustarvikkeita tai joilla on sitä koskevia välittömiä suunnitelmia. FAST-rahastolla voitaisiin moninkertaistaa määrärahat, jotka EDIP-ohjelmasta on osoitettu aloitteeseen lainoina tai pääomasijoituksina.

FAST-rahastolla lisättäisiin julkisia ja yksityisiä investointeja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tueksi ja vahvistettaisiin näin unionin puolustusteollisuuden arvoketjujen häiriönsietokykyä. Tällä aloitteella olisi myös tuettava kasvuvaiheisiin keskittyvän sijoittajien ekosysteemin kehittämistä, investointeja kriittisiin puolustusalan toimittajiin ja innovatiivisten puolustusalan yritysten laajentumista.

3.2. Edistetään puolustusalan huipputeknologiaa

Samalla kun varmistetaan EU:n kyky vastata valmistustarpeisiin turvallisuuteen liittyvissä hätätilanteissa, on yhtä tärkeää, että Eurooppa pysyy innovoinnin eturintamassa. Kestävä t&k-toiminta on tärkeämpää kuin koskaan, jotta Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukyky säilyisi pitkällä aikavälillä, erityisesti siltä osin kuin on kyse kyvystä hyödyntää tutkijoiden, insinöörien ja innovoijien huippuosaamisen koko potentiaali. Lyhyellä aikavälillä teknologisten läpimurtojen saavuttaminen tukisi myös vastaamista nykyisiin haasteisiin, joita muun muassa Ukrainassa käynnissä olevaa sota aiheuttaa.

3.2.1. *Tuetaan innovointia ja hyödynnetään pk-yritysten puolustuspotentiaali*

Kannustamalla ja tukemalla jäsenmällympää ja järjestelmällisempää yhteistyötä kaikkialla EU:ssa Euroopan puolustusrahasto on tasoittanut tietä innovatiivisemmalle Euroopan puolustuksen teolliselle ja teknologiselle perustalle sekä toimitusketjujen avaamiselle ja eurooppalaistamiselle. On kuitenkin olennaisen tärkeää lisätä edelleen EU:n pyrkimyksiä edistää tehokkaasti puolustusalan innovointia ja uusien toimijoiden syntymistä puolustusalan toimitusketjuihin. Alalla on hyödynnettävä täysipainoisesti nopeampia siviilialan innovointisyklejä potentiaalisen kaksikäyttöteknologian osalta, jotta säilytetään kilpailukyky ja turvataan sotavoimien etulyöntiasema taistelukentällä.

Kilpailukyvyn säilyttämiseksi innovatiivisten puolustustuotteiden kehittämiseen liittyvien valmiuksien ja riippumattomuuden tukena on oltava myös tulevaisuuden vaatimukset täyttävien puolustusvoimavarojen tutkimus, myös murroksellisten teknologioiden alalla. Viimeksi mainitulla voi olla perustavanlaatuinen muutosvaikutus jäsenvaltioiden sotavoimiin, ja se voi tarjota ratkaisevan operatiivisen edun. Tätä varten EU:n on pyrittävä tarjoamaan innovatiivisille yrityksille – erityisesti startup-yrityksille, pk-yrityksille, pienille midcap-yrityksille sekä tutkimus- ja teknologiaorganisaatioille – **joustavampia, nopeampia ja kevyempiä rahoitusyklejä ja helpottamaan parempia yhteyksiä sotilaallisiin loppukäyttäjiin ja sijoittajiin.**

Tätä taustaa vasten Euroopan puolustusrahaston puitteissa kehitetyssä EU:n puolustusalan innovaatio-ohjelmassa (EUDIS), jonka talousarvio on 2 miljardia euroa²⁵, ehdotetaan nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen puitteissa innovoinnin tukipalveluja yksittäisille yhteisöille, muun muassa luomalla yhteyksiä investoijien, kumppaneiden ja loppukäyttäjien välille, ja vahvistetaan tukea innovatiiviselle tuote- ja teknologiatestaukselle ja -validoinnille. Sillä pyritään vähentämään byrokratiaa erityisesti pk-yritysten ja pienten midcap-yritysten osalta tutkimalla esimerkiksi **välittömästi**

²⁵ Euroopan puolustusrahastosta 1,46 miljardia euroa ja muista julkisista ja yksityisistä lähteistä 500 miljoonaa euroa.

käynnistettävien ehdotuspyyntöjen käyttöönottoa ja tapoja tukea lupaavaa teknologian siirtoa siviili- ja puolustusalan välillä.

Euroopan komission (EUDIS) ja Euroopan puolustusviraston (EU:n puolustusalan innovointikeskus – HEDI) välisen jatkuvan ja tiiviin yhteistyön ansiosta puolustusalan innovoijat voivat hyödyntää täysimääräisesti räätälöityjä EU:n tukitoimenpiteitä, mukaan lukien ohjeet sotilaallisista loppukäyttäjien voimavaravaatimuksista ja mahdollisuudet liittyä Euroopan puolustusyhteisöihin. EUDIS tukee vuosittain tiiviissä yhteistyössä HEDIn kanssa jopa 400:aa innovatiivista startup-yritystä ja pk-yritystä, jotta ne voivat selviytyä perinteisistä markkinoille pääsyn esteistä.

Euroopan puolustusvirastoa (HEDI) kuultuaan komission yksiköt tukevat hackathon-tapahtumia, joissa nuoret insinöörit ja startup-yritykset kokoontuvat yhteen ja kilpailevat löytääkseen parhaan ratkaisun konkreettisiin taistelukenttäongelmiin alkaen Ukrainan asevoimien kohtaamista haasteista. Ukrainan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tukemiseksi **Kiovassa sijaitseva EU:n innovaatiotoimisto** toimii siltana EU:n startup-yritysten ja innovoijien sekä Ukrainan teollisuuden ja asevoimien välillä. Se auttaa välittämään teknologisia läpimurtoja, joilla voi olla vaikutusta taistelukentillä.

Tekstikehys 4. Pk-yritykset: jo keskeisellä sijalla EU:n toimissa puolustusteollisuuden tukemiseksi

Joustavina toimijoina pk-yrityksillä on yhä tärkeämpi rooli murroksellisten teknologioiden ja innovaatioiden tarjoajina puolustusosalalle. Sen vuoksi komissio on toteuttanut toimia, joilla tuetaan pk-yritysten aktiivisempaa osallistumista EU:n puolustusalan t&k-toimiin, erityisesti tarjoamalla **pk-yrityksille kohdennettuja Euroopan puolustusrahaston ehdotuspyyntöjä** ja kannustamalla pk-yrityksiä osallistumaan kaikkiin muihin hankkeisiin. Rajat ylittävä yhteistyö, jossa on mukana pk-yrityksiä, on yksi Euroopan puolustusrahaston ohjelman myöntämisperusteista, ja pk-yrityksille myönnetään taloudellisia lisäpalkkioita sen mukaan, missä määrin ne osallistuvat kehitystoimiin.

Euroopan puolustusrahaston vuosien 2021 ja 2022 ehdotuspyyntöjen tuloksena 511 pk-yritykselle on myönnetty 354 miljoonaa euroa eli niiden osuus osallistujista on 40 prosenttia ja rahoituksesta 20 prosenttia. Euroopan puolustusrahaston vuoden 2023 ehdotuspyynnöissä pk-yritysten osuus yhteisöjen kokonaismäärästä oli noin 50 prosenttia ja niiden hakemusten osuus haettujen avustusten kokonaismäärästä oli 30 prosenttia. **Vuosina 2023–2027 Euroopan puolustusrahastosta olisi rahoitettava pk-yrityksiä arviolta 840 miljoonalla eurolla.**

Vuonna 2022 Euroopan puolustusrahasto osoitti 224 miljoonaa euroa puolustusalan innovointiin ja pk-yritysten tukemiseen EUDIS-ohjelman puitteissa, mukaan lukien erityistoimet, kuten teknologiset haasteet. EUDIS-toimenpiteitä kehitetään ja toteutetaan pk-yritysten tukemiseksi niiden koko kasvusyklin ajan. Tammikuussa 2024 saavutettiin merkittävä virstanpylväs, kun otettiin käyttöön **puolustusalan pääomajärjestely**, jonka avulla voidaan yhdessä EIP-ryhmään kuuluvan Euroopan investointirahaston kanssa **investoida jopa 500 miljoonaa euroa lupaaviin puolustusalan pk-yrityksiin niiden kasvun tukemiseksi**. Vuonna 2024 on tarkoitus käynnistää puolustusalan toimintaa vauhdittava väline ja järjestää toimintaa, jolla luodaan yhteyksiä investoijiin.

3.2.2. Autetaan Euroopan puolustusrahaston hankkeita konkretisoitumaan t&k-vaiheen jälkeen

Euroopan puolustusrahaston vuotuinen budjetti on yli miljardi euroa vuosina 2021–2027, joten se on jo nyt tehokas väline, jolla edistetään puolustusteollisuuden yhteistyötä ja kannustetaan rajat ylittävään puolustusalan tutkimukseen ja kehittämiseen, millä lisätään Euroopan puolustusteollisuuden arvoketjuja²⁶.

Tutkimuksen ja varhaisen kehittämisen jälkeen yhteistyöhön kohdistuu kuitenkin ”kaupallistamisvaje” prototyyppivaiheessa, jossa jäsenvaltioilta edellytetään huomattavasti suurempaa osallistumista.

Lisäksi toisistaan poikkeavat toiminnalliset vaatimukset ja kansalliset teollisuuspolitiikat saattavat johtaa siihen, että puolustusalan yritykset lopettavat yhteistyön, kun Euroopan puolustusrahaston toimi päättyy. Tämän välttämiseksi puolustusalan yhteistyötoimet, joita alun perin tuetaan Euroopan puolustusrahastosta ja jotka ovat saavuttaneet yhteisiin ja yhdenmukaistettuihin toiminnallisiin vaatimuksiin perustuvan prototyyppivaiheen, saattavat tarvita **kestävää tukea teollistamiseen**.

Euroopan puolustusmateriaaliohjelmaa varten tarkoitetut rakenteet ja EDIRPAn toiminta-ajatuksen laajentaminen ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan maksimoida Euroopan puolustusrahaston toimiin pohjautuvien hankkeiden toteuttaminen. Lisäksi EDIP-ohjelmasta myönnetään **takaisin maksettavia avustuksia erityistoimiin**, jotka liittyvät prototyyppien tuotantoon ja kaupallistamiseen, erityisesti sellaisten, jotka pohjautuvat Euroopan puolustusrahaston toimiin.

Kaupallistamisvajeen onnistunut kiinni kurominen yhteistyöhankkeiden t&k-vaiheen jälkeen edellyttää myös, että osallistuvat jäsenvaltiot sopivat yhdessä kehitettyjen tuotteiden vientiehdoista, kun prototyyppivaihe saavutetaan. Ottaen huomioon aseviennin valvontaa koskevan EU:n yhteisen kannan 2008/944/YUTP meneillään olevan uudelleentarkastelun komissio toistaa yhdessä korkean edustajan kanssa jäsenvaltioille esittämänsä kehotuksen²⁷ tutkia keinoja, joilla ne voisivat virtaviivaistaa ja lähentää asteittain asevientivalvontakäytäntöjään, erityisesti yhteisesti kehitettyjen puolustusvoimavarojen osalta. Samaa tarkoitusta varten jäsenvaltioiden olisi myös vaihdettava parhaita käytäntöjä, jotka koskevat vientivalvontasääntöjä yhteisesti kehitettyjen voimavarojen osalta.

Lisäksi komissio toteuttaa toimia, joilla helpotetaan puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja EU:n sisällä EU:n rahoittamissa hankkeissa, ja pyrkii yksinkertaistamaan siirtolupaehdojen ja -prosessien hallinnointia erityisesti sisällyttämällä kuhunkin avustussopimusmalliin siirtoja koskevia lausekkeitä, joilla pyritään rajoittamaan loppukäyttäjätodistusten käyttöä.

Useat tekijät estävät tällä hetkellä direktiivin 2009/43/EY asianmukaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon, minkä vuoksi siihen liittyviä etuja ei kyetä täysin hyödyntämään

²⁶ Kolmen vuoden aikana on käynnistetty yli 145 hanketta, joissa on 2 618 osallistujaa. Ne muodostavat perustan EU:n puolustusteollisuuden ekosysteemille, jossa käsitellään tällä hetkellä monenlaisia puolustusalan huippuluokan voimavaroja ja teknologiaa. Yhteistyöhön osallistuu tutkimusorganisaatioita (609), pk-yrityksiä (826), suuria yhteisöjä (1 113), julkisia tahoja (456) ja korkeakoululaitoksia (230), jotka yhdessä muodostavat tulevan Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan.

²⁷ Tiedonanto ”Komission panos Euroopan puolustukseen” (COM(2022) 60 final).

puolustusmarkkinoilla. Saadakseen paremman käsityksen nykyisistä haasteista, jotka tällä hetkellä haittaavat direktiivin tehokasta täytäntöönpanoa, komissio **arvioi direktiivin vuoden 2025 loppuun mennessä.**

3.3. Taataan toimitusvarmuus EU:n tasolla

Häiriönsietokyky on ennakkoodellytys Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmiudelle ja kilpailukyvyille.

EU on jo kehittänyt välineitä ja kehyksiä, joilla parannetaan teollisuuden valmiutta ja häiriönsietokykyä tulevia kriisitilanteita varten, myös Euroopan puolustusviraston puitteissa²⁸. Tällaisia toimenpiteitä ei kuitenkaan ole käytettävissä tai jäsenvaltiot soveltavat niitä vain rajoitetusti Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tukemiseksi. **Sen vuoksi otetaan käyttöön EU:n laajuinen toimitusvarmuusjärjestelmä**, joka takaa paremman häiriönsietokyvyn ja tarjoaa samalla kilpailuedun Euroopan puolustuksen teolliselle ja teknologiselle perustalle ja EU:n puolustusalan toimitusketjuille. Tarjoamalla toimitusvarmuuden tason, jota ulkopuoliset kilpailijat eivät voi tarjota, EU:n puolustusalan toimitusketjut voisivat saada ”luottamusosinkoa” jäsenvaltioista.

3.3.1. Parannetaan toimitusvarmuutta sisämarkkinoiden puolustuspotentiaalin maksimoimiseksi

Komissio ehdottaa, että EDIP-ohjelman puitteissa perustetaan modulaarinen ja vaiheittainen **EU:n toimitusvarmuusjärjestelmä**, jolla lisätään solidaarisuutta ja tehokkuutta, jotta voidaan vastata toimitusketjujen jännitteisiin tai turvallisuuskriiseihin ja tunnistaa mahdolliset pullonkaulat ajoissa. Siinä ehdotetaan erilaisia toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua kahdentyypisiin kriiseihin:

- toimituskriiseihin, joissa siviili- tai kaksikäyttökomponenttien tai raaka-aineiden puute **uhkaa vakavasti puolustustarvikkeiden oikea-aikaista saatavuutta ja tarjontaa**. Tässä tapauksessa sen jälkeen, kun neuvosto on ottanut käyttöön **kriisivaiheen**, välineistöllä varmistetaan asianomaisten komponenttien ja/tai raaka-aineiden toimitukset puolustusalan toimitusketjuja varten, myös – jos se on tarpeen ja yleisen edun kannalta perusteltua – varmistamalla ensisijaisuus joihinkin tai kaikkiin siviilitoimituksiin nähden (**ensisijaisiksi luokitellut tilaukset**).
- toimituskriiseihin, jotka liittyvät suoraan **turvallisuuskriisin** esiintymiseen unionissa tai sen naapurustossa. Tällaisten skenaarioiden varalta neuvostolle olisi annettava mahdollisuus ottaa käyttöön **kriisivaiheen ylempi taso, jotta se voi turvautua kriisin ratkaisemiseen tarvittaviin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin** (joissa keskitytään pääasiassa erityisesti sotilaskäyttöön suunniteltujen tuotteiden tarjontaan).

Jotta voidaan tukea tämän kaksitasoisen kriisikehyksen vaikuttavaa, tehokasta ja oikeasuhteista käyttöä, komissio ehdottaa, että **tiettyjen puolustusalan toimitusketjujen osalta yksilöidään kriittiset tuotteet ja seurataan niiden tilannetta**. Tämä yksilöinti tehdään yhdessä jäsenvaltioiden kanssa puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevän neuvoston puitteissa.

²⁸ EU:n jäsenvaltiot esimerkiksi hyväksyivät vuonna 2013 toimitusvarmuutta koskevan puitejärjestelyn. Se oli tarkoitus panna täytäntöön laatimalla käytäntesäännöt tai täytäntöönpanojärjestelyt, ja vuonna 2014 Euroopan puolustusviraston johtokunta hyväksyi priorisointia koskevat käytäntesäännöt.

Yksilöinnissä ja seurannassa hyödynnetään ensisijaisesti julkisesti saatavilla olevia tietoja ja vain tarvittaessa yritysten toimittamia tietoja (jollei jäsenvaltioiden kansallista turvallisuutta koskevista takeista muuta johdu) käyttäen pohjana muilla aloilla tällä hetkellä saatavilla olevia kehyksiä ja Euroopan puolustusviraston keskeisiä strategisia toimia.

3.3.2. *Mahdollistetaan strateginen varastointi ja vähennetään siihen liittyviä riskejä*

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan toimitusvarmuuteen kohdistuvien riskien vähentämiseksi komissio aikoo pitkän aikavälin tavoitteena harkita, että rahoitettaisiin **peruskomponenttien**, kuten puolustusjärjestelmissä laaja-alaisesti käytettävien elektronisten komponenttien ja raaka-aineiden, **strategista varastointia teollisuudessa**²⁹. Tällaisten varastojen luominen mahdollistaisi kustannusten alenemisen, jos tehdään suuria tilauksia, ja sen avulla voitaisiin hillitä hintainflaatiota, joka johtuu kysynnän kasvusta kriisin aikana.

Osana EDIP-ohjelmaa komissio ehdottaa **pienimuotoista alustavaa pilottitestä** niin, että sallitaan tuki strategisten varastojen luomiselle. Tällaisella järjestelmällä täydennetään kriisiajan priorisointimekanismeja ja varmistetaan, että se on viimeinen vaihtoehto. Tässä yhteydessä voitaisiin ottaa huomioon myös selviytymiskykyä ja varautumista koskeviin toimenpiteisiin liittyvä työ, jota on tehty osana sotilaallisen liikkuvuuden toimintasuunnitelmaa 2.0, mukaan lukien käynnissä olevat sotilaallista liikkuvuutta ja logistiikkakeskusten verkostoa koskevat PRY-hankkeet.

3.3.3. *Kartoitetaan etukäteen kaikkein strategisimmat riippuvuudet ja korjataan niitä*

Liiallinen riippuvuus puolustusalan kannalta kriittisestä teknologiasta haittaa jäsenvaltioiden asevoimien toimintavapautta ja voi vaikuttaa kielteisesti Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kilpailukykyyn siihen liittyvien rajoitusten vuoksi.

Komissio on jo perustanut **EU:n kriittisten teknologioiden seurantakeskuksen**³⁰, jonka tehtävänä on tunnistaa riippuvuudet ja kehittää teknologian etenemissuunnitelmia niiden lieventämiseksi. Sen ensimmäinen turvallisuusluokiteltu raportti on juuri toimitettu jäsenvaltioille. Seurantakeskuksen toiminnan laajentaminen mahdollistaa riippuvuuksien nopeamman tunnistamisen ja toimitusketjujen seurannan ja antaa yleiskuvan kriittisistä tekijöistä. Tähän mennessä aloitetut toimet koskevat sähköisiä, elektronisia ja sähkömekaanisia puolijohdepohjaisia komponentteja ja autonomista järjestelmäteknologiaa.

Samanaikaisesti pyritään vuorovaikutukseen unionin muiden välineiden, kuten Euroopan puolustusrahaston ja Siruja Euroopalle -aloitteen, työohjelmien välillä, jotta voidaan vähentää havaittuja riippuvuuksia ja varmistaa, että Euroopan puolustuksen teollisella ja teknologisella perustalla on käytettävissään mahdollistavaa teknologiaa ja tuotteita, kuten luotettavia siruja, jotka tukevat sen valmiutta.

²⁹ Tältä osin komissio harkitsee mahdollisuutta tukeutua kriittisiä raaka-aineita koskevan säädöksen [COM(2023) 160] nojalla kehitettyihin välineisiin.

³⁰ Turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisiä teknologioita koskeva etenemissuunnitelma (COM(2022) 61 final, 15.2.2022).

Komissio tukee myös EU:n jäsenvaltioita ja erityisesti niiden alue- ja paikallisviranomaisia teknisen tuen välineen³¹ kautta tarjoamalla räätälöityä teknistä tukea sellaisten uudistusten suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla edistetään taloudellista ja teknologista turvallisuutta sekä kilpailukykyä ja vahvistetaan toimitusketjujen häiriönsietokykyä jäsenvaltioissa.

Jatkotoimet:

Aiempaa reagoivampaan Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan pohjautuvan saatavuuden turvaamiseksi kaikilla aikajänneillä komissio

- ehdottaa, että **EDIP-ohjelman puitteissa laajennetaan ASAP-asetuksen toiminta-ajatus** koskemaan muuitakin kuin ampumatarvikkeita ja ohjuksia ja täydennetään sitä kehittämällä **valmiustilassa olevia tuotantolaitoksia** ja mahdollisella **siviilituotantolinjojen käyttötarkoituksen muuttamisella**.
- aikoo yhdessä korkean edustajan ja jäsenvaltioiden kanssa laatia toimintapoliittisen ehdotuksen **droonituotannon tukemiseksi EU:ssa** tai mahdollisesti yhdessä Ukrainan kanssa ottamalla käyttöön asiaankuuluvia välineitä.
- ehdottaa, että EDIP-ohjelman puitteissa perustetaan **rahasto, jolla vauhditetaan puolustusalan toimitusketjun muutosta (FAST)**. Uudella rahoitusvälineellä tuettaisiin pk-yrityksiä velka- ja/tai pääomarahoituksella.
- antaa alun perin Euroopan puolustusrahastosta tuettujen puolustusalan yhteistyötoimien **teollistamiseen kestävää tukea** takaisin maksettavilla avustuksilla EDIP-ohjelman puitteissa.
- ehdottaa, että perustetaan modulaarinen ja asteittainen **EU:n toimitusvarmuusjärjestelmä**, jolla lisätään solidaarisuutta ja tehokkuutta, jotta voidaan vastata toimitusketjujen jännitteisiin tai turvallisuuskriiseihin ja tunnistaa mahdolliset pullonkaulat ajoissa.

EU

- avaa **innovaatiotoimiston Kiovaan** varmistaakseen unionin startup-yritysten ja innovoijien sekä Ukrainan teollisuuden ja asevoimien välisen yhteydenpidon.

4. RAHOITETAAN PUOLUSTUSTEOLLISUUDEN VALMIUTEEN LIITTYVIÄ UNIONIN TAVOITTEITA

Jotta saavutettaisiin strategian tavoite eli puolustusteollisuuden valmiutta koskevat uudet tavoitteet toteutettaisiin EU:n tasolla, sen yhteydessä olisi lisättävä rohkeasti rahoitusta oikeassa suhteessa edessä olevaan haasteeseen.

EDIP-ohjelman perustamista koskeva asetusehdotus sisältää **1,5 miljardin euron määrärahat** Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmiuteen tehtäviä investointeja varten.

Niitä olisi täydennettävä lisämäärärahoilla, jotka suunnataan Ukrainan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan kehittämiseen ja sen tiiviimpään integroimiseen Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen perustaan ja unionin puolustustarvikemarkkinoihin. Ukrainan puolustukseen liittyvät välittömät vaatimukset edellyttävät myös lisärahoitusta puolustustarvikkeiden hankintaa varten, jotta se voi käyttää oikeuttaan itsepuolustukseen. Jos neuvosto hyväksyisi korkean edustajan

³¹ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_fi

ehdotuksesta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimuksen) 29 artiklan mukaisen YUTP-päätöksen, jonka mukaan unionille siirretään arvopaperikeskusten poikkeukselliset käteisvarat, jotka johtuvat Venäjän valtion pysäytetyistä varoista saaduista odottamattomista ja poikkeuksellisista tuloista, lisätuki voitaisiin ottaa näistä tuloista unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Jos nämä lisäresurssit tulevat saataville, ne voisivat mahdollisesti lisätä Euroopan rauhanrahaston – tai jonkin muun unionin välineen – rahoituskapasiteettia puolustustarvikkeiden hankintaa varten Ukrainan tueksi. **Toisin sanoen tämä tarkoittaisi Venäjän jäädytetyistä varoista saatujen satunnaisten voittojen käyttämistä siihen, että ostetaan yhteisesti puolustustarvikkeita Ukrainalle.**

Ukrainan välittömien puolustustarpeiden niin salliessa tietyt määrät voitaisiin ottaa myös tällaisista poikkeuksellisista käteisvaroista Ukrainan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan keskipitkän ja pitkän aikavälin kehittämistä varten – hyödyntäen EDIP-ohjelman perustamista koskevan asetusehdotuksen säännöksiä – sekä Ukrainan yleisiä elpymis- ja jälleenrakennustarpeita varten.

Kun otetaan huomioon puolustusteollisuuden valmiuden varmistamiseksi koko unionissa tarvittavien toimien laajuus, tätä mittakaavaltaan rajoitettua talousarviota olisi pidettävä ylimenokauden ratkaisuna, joka antaa suuntaa seuraavaa monivuotista rahoituskehystä varten. Koska Euroopan turvallisuushaasteet todennäköisesti ovat luonteeltaan pysyviä, on tärkeää, että **seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen sisällytetään kunnianhimoiset puolustusmäärärahat**, joissa on asianmukaiset budjetit sekä Euroopan puolustusrahaston että EDIP-ohjelman seuraajille vuodesta 2028 eteenpäin.

Strategiassa vaaditaan kunnianhimoisempia tavoitteita nykyisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä EDIP-ohjelmaa varten ja vahvempaa budjettia puolustusteollisuuden tukemiseen seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Kun kuitenkin otetaan huomioon turvallisuusympäristön muutos, joka johtuu alueellisten ja maailmanlaajuisen uhkien jyrkästä lisääntymisestä, joka voi aiheuttaa unionille ja sen jäsenvaltioille jopa eksistentiaalisia turvallisuushaasteita, ja se, että seuraava monivuotinen rahoituskehys alkaa vasta vuonna 2028, on tarpeen käynnistää keskustelu tavoista, joilla puolustusteollisuuden valmiutta koskevat EU:n rahoitustarpeet voidaan määrittää niin, että ne olisivat oikeassa suhteessa tähän turvallisuusympäristön muutokseen, ja joilla varmistetaan riittävä rahoitus. Tämä edellyttää jäsenvaltioiden kanssa lyhyessä ajassa toteutettavaa yhteistä tutkimusta tarpeiden ja sellaisten vaihtoehtojen arvioimiseksi, joilla voidaan edistää käytettävissä olevien välineiden, kuten taloudellisesti vahvistetun EDIP-ohjelman ja Euroopan rauhanrahaston, kautta laajamittaisia yhteisiä puolustushankintoja Ukrainalle ja jäsenvaltioille, EU:n puolustusteollisuuden perustan mittavaa ja nopeaa laajentamista ja puolustusalan lippulaivahankkeiden käynnistämistä EU:n esteettömän pääsyn turvaamiseksi kiistanalaisille alueille.

5. OTETAAN PUOLUSTUSVALMIUSKULTTUURI HUOMIOON KAIKESSA EU:N POLITIIKASSA

Euroopan puolustusteollisuus edistää ratkaisevalla tavalla selviytymiskykyä, turvallisuutta ja sosiaalista kestävyyttä. Euroopan mantereella ei ole taloudellista vaurautta ilman rauhaa, ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan rooli tässä suhteessa on otettava kaikilta osin huomioon unionin sääntely-ympäristössä ja -politiikassa. Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta muodostaa myös yhtenäisen ja kriittisen ilmailu- ja avaruus- sekä puolustusekosysteemin, jonka keskeiset toimijat ovat myös vihreän siirtymän ytimessä olevien teknologioiden edistäjiä.

Siksi on ratkaisevan tärkeää varmistaa, että Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan rahoituksen saatavuus on oikeassa suhteessa tarvittavien investointien tasoon, että se toimii asianmukaisessa sääntely-ympäristössä ja että se on riittävän houkutteleva nuorten ja kyvykkäimpien kannalta.

5.1. Helpotetaan rahoituksen saantia

On olennaisen tärkeää varmistaa riittävä rahoituksen saanti ja houkutella julkisia investointeja EU:n puolustusosalalle, kun otetaan huomioon pakottava tarve lisätä investointeja tähän ekosysteemiin. Sen vuoksi on välttämätöntä ottaa rahoitusala mukaan toimintaan. Tämän saavuttamiseksi komissio ja korkea edustaja tekevät tarvittaessa yhteistyötä jäsenvaltioiden, teollisuuden ja rahoitusalan kanssa parantaakseen Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan mahdollisuuksia saada sekä yksityistä että julkista rahoitusta.

5.1.1. Yksityisen rahoituksen saatavuus

Euroopan puolustuksen teollisella ja teknologisella perustalla on jatkuvia esteitä rahoituksen, erityisesti yksityisen rahoituksen, saannissa. Komission tuoreen tutkimuksen³² mukaan puolustusosalalla toimivilla pk-yrityksillä on rahoituksen saannissa suurempia esteitä kuin muilla aloilla toimivilla yrityksillä. Vuosina 2021–2022 kaksi kolmasosaa kuulluista yrityksistä ei hakenut pääomarahoitusta ja lähes 50 prosenttia ei hakenut velkarahoitusta; tämä eroaa jyrkästi EU:n pk-yritysten 6,6 prosentin keskiarvosta samalla ajanjaksolla.

Parantaakseen alan rahoituksen saantia komissio ja Euroopan puolustusvirasto toteuttavat yhdessä jäsenvaltioiden kanssa aloitteen, jonka tarkoituksena on tavoittaa pankit ja sijoittajat **korkean tason vuoropuhelua** varten, jotta voidaan keskustella niiden osallistumisen tehostamisesta, tunnistaa vaikeuksia ja löytää tapoja kannustaa yksityistä sektoria osallistumaan puolustusinvestointien tukemiseen.

Talouden toimijoiden halukkuuteen toimia puolustusteollisuuden kanssa vaikuttavat puolustusmarkkinoiden erityispiirteet (mukaan lukien hankintojen monimutkaisuus tai vaikeudet arvioida voimassa olevien kansainvälisten asesopimusten tarkkoja vaikutuksia) tai oletukset ympäristö-, yhteiskunta- ja hallintotapariskeihin (ESG) liittyvistä tekijöistä.

EU:n kestävän rahoituksen kehityksessä **mikään EU:n sääntö tai suunniteltu EU:n sääntö ei estä yksityisiä investointeja puolustusteollisuuteen**. Komission yksiköt antavat tarvittaessa yhdessä arvopaperimarkkinaviranomaisen kanssa ohjeita EU:n kestävän rahoituksen kehityksen soveltamisesta puolustuksen alalla. Komissio tehostaa tiiviissä yhteistyössä Euroopan puolustusviraston kanssa puolustus- ja rahoitusalojen välistä vuoropuhelua ja tukee osaltaan teollisuutta avoimuuden lisäämisessä. Komissio pyrkii myös ottamaan paremmin huomioon EU:n suvereniteetin, häiriönsietokyvyn ja turvallisuuden erityisesti EU:n kestävän rahoituksen kehityksen puitteissa. Euroopan puolustusviraston hallinnoima ympäristö-, yhteiskunta- ja hallintotapariskejä käsittelevä asiantuntijaverkosto on yksi esimerkki foorumista, jolla tällaista keskinäistä ymmärtämystä ja luottamusta voitaisiin kehittää edelleen. Tämän foorumin olisi erityisesti vahvistettava jäsenvaltioiden puolustusministeriöiden ja rahoitusalan välisiä yhteyksiä.

³² ”Access to equity financing for European defence SMEs” https://defence-industry-space.ec.europa.eu/study-results-access-equity-financing-european-defence-smes-2024-01-11_en

Tämä mahdollistaisi konkreettiset toimet, joilla lievennetään puolustusteollisuuden nykyisiä rahoituksen saantiin liittyviä haasteita, sillä institutionaalisten toimijoiden ja pääomamarkkinoiden yksityisten toimijoiden välinen synergia on määritelty tässä suhteessa kriittiseksi.

Tekstikehys 5. Puolustusteollisuus ja EU:n kestävän rahoituksen kehys

Unionin puolustusteollisuus on ratkaiseva toimija unionin häiriönsietokyvyn ja turvallisuuden ja siten rauhan ja sosiaalisen kestävyyskannalta. Tätä taustaa vasten EU:n **kestävän rahoituksen kehys** on täysin johdonmukainen niiden unionin toimien kanssa, joilla pyritään helpottamaan Euroopan puolustusteollisuuden riittävää rahoituksen ja investointien saantia. Siinä **ei aseteta mitään rajoituksia puolustusalan rahoitukselle**.

Kestävyyteen liittyvien tietojen antamista ja kestävyysmieltymyksiä koskevia EU:n sääntöjä sovelletaan horisontaalisesti kaikilla toimialoilla, eikä niissä erotella mitään sektoria. Komissio ei ole tähän mennessä julkaissut minkäänlaista ”sosiaalista luokitusjärjestelmää”, eikä sellaista ole suunnitteillakaan. Lukuun ottamatta aseita, joihin sovelletaan jäsenvaltioiden allekirjoittamien kansainvälisten yleissopimusten mukaisia kieltoja ja joiden EU katsoo näin ollen olevan ristiriidassa sosiaalisen kestävyyskannan kanssa, **puolustusteollisuus lujittaa kestävyyttä**, koska se edistää häiriönsietokykyä, turvallisuutta ja rauhaa.

Vastaavasti se, että tiettyjä puolustusteollisuuden toimintoja ei ole tähän mennessä sisällytetty EU:n ympäristöluokitusjärjestelmään, **ei vaikuta puolustusteollisuuden ympäristönsuojelun tasoon, eikä sen näin ollen pitäisi vaikuttaa sen rahoituksen saantiin**.

5.1.2. EU:n nykyisten horisontaalisten rahoitusvälineiden täysi hyödyntäminen

Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta voi jo periaatteessa hyötyä nykyisistä EU:n rahoitusvälineistä, jotka pannaan täytäntöön InvestEU-ohjelman kautta. InvestEU-ohjelmaa toteuttavien eurooppalaisten rahoitusalan toimijoiden, kuten EIP-ryhmän ja kansallisten kehityspankkien ja -laitosten, sekä kansainvälisten rahoituslaitosten nykyinen lainanantopolitiikka on kuitenkin **merkittävä este tällaisten rahoitusvälineiden käyttöönotolle** alan tukemiseksi kaksikäyttöteknologian mahdollisen rahoituksen lisäksi.

Tästä on osoituksena kyvyttömyys toteuttaa ASAP-asetuksen mukainen kasvurahasto. **Näiden rahoituslaitosten ja erityisesti EIP-ryhmän lainanantopolitiikan muuttaminen on siten välttämätöntä ja ensisijaisen tärkeää** sen varmistamiseksi, että puolustusallalla on **mahdollisuus hyödyntää EU:n rahoitusvälineitä kaikilta osin**. Tällaisella muutoksella on myös myönteisiä kerrannaisvaikutuksia, koska se antaa merkittävän myönteisen signaalin rahoitusmarkkinoille ja yksityisille pankeille.

Lisäksi EU:n on maksimoitava rahoitusvälineiden ja avustusten välisen synergian ja täydentävyyden tarjoamat mahdollisuudet. Tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä olisi tältä osin pyrittävä edelleen optimoimaan EU:n välineiden välistä synergiaa, kuten todetaan komission valkoisessa kirjassa vaihtoehtoisista tavoista tehostaa tutkimus- ja kehitystukea teknologialle, jolla on kaksikäyttöpotentiaalia³³. Valkoista kirjaa koskeva julkinen kuuleminen on parhaillaan käynnissä, eikä tämän strategian sisältö vaikuta

³³ Euroopan komissio, Valkoinen kirja vaihtoehtoisista tavoista tehostaa kaksikäyttöpotentiaalia omaavien teknologioiden tutkimus- ja kehitystukea (COM(2024) 27 final, 24.1.2024).

komission tuleviin toimiin valkoisessa kirjassa tarkoitettulla alalla. Nykyisessä rakenteessa puolustusalaalla on jo mahdollista hyödyntää tarvittaessa nopeampia siviilialan innovointisyklejä ja päinvastoin, kun otetaan huomioon, että joillakin puolustusaloilla käytettävällä teknologialla on kaksikäyttöpotentiaalia.

Komissio ja korkea edustaja kehottavat EIP-ryhmän hallintoelimiä ja erityisesti EIP:n hallintoneuvostoa **mukauttamaan puolustusalaan liittyviä rajoituksia EIP-ryhmän lainanantopolitiikassa** EU:n poliittisten prioriteettien ja sovellettavan lainsäädännön mukaiseksi. Näin EIP voisi tukea puolustustarvikkeiden tuotantoa ja yleisemmin Euroopan puolustusteollisuutta, kuten myös Euroopan parlamentti³⁴ on äskettäin vaatinut. Komissio ja EIP-ryhmä voisivat sopia ”teknologian, jolla on kaksikäyttöpotentiaalia” yhteisestä määritelmästä Euroopan strategisen turvallisuusaloitteen ja puolustusalan pääomajärjestelyn pohjalta, ja näin voitaisiin edistää yhteisiä investointeja teknologiaan, tuotteisiin ja infrastruktuuriin, joilla on kaksikäyttöpotentiaalia.

Tällainen toimi olisi tervetullut mutta **ei riittävä**. EIP edistää – Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 309 artiklaan perustuvan toimeksiantonsa mukaisesti – sisämarkkinoiden tasapainoista ja vakaata kehitystä unionin edun mukaisesti. Puolustusteollisuus on olennainen osa sisämarkkinoita. Jotta voidaan vastata alan rahoitustarpeisiin ja mahdollistaa EU:n rahoitusohjelmien, myös InvestEU-ohjelman, hyödyntäminen puolustusvalmiuden tukemiseksi, **EIP:n olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimet**³⁵ **tarkistaakseen lainanantopolitiikkaansa tänä vuonna ja mukauttaakseen sitä nykyisten poliittisten prioriteettien ja objektiivisten tarpeiden mukaiseksi**. Jäsenvaltioiden julkisia rahoitusalan toimijoita kehoitetaan tekemään samoin.

5.1.3. Puolustus- ja turvallisuusnäkökohtien täysimittainen sisällyttäminen unionin rahoituksen ja ohjelmien strategiseksi tavoitteeksi

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan olisi hyödynnettävä täysimittaisesti unionin rahoitusta, joka on suunniteltu teknologiseen ja teolliseen kehittämiseen, muun muassa **koheesiopolitiikan rahastoista**, erityisesti **EAKR:stä**³⁶, **ESR+:sta**³⁷ (esim. taitoja varten), koheesiorahastosta (esim. liikennettä varten) ja **InvestEU-ohjelmasta**, edellyttäen, että tämä on kyseisen ohjelman ja politiikan tavoitteiden mukaista. Puolustusteollisuus voi jo saada rahoitusta näistä välineistä, mutta jäsenvaltioiden olisi harkittava yhteistyössä hallinnoitavien EU:n varojen voimakkaampaa suuntaamista alalle, jos näin tuetaan alueellista kehitystä ja kilpailukykyä, jotta voidaan ottaa huomioon alan merkittävä rooli unionin prioriteettina ja unionin vakauden ja turvallisuuden ratkaisevana edistäjänä.

Komissio harkitsee **puolustusvalmiuden, turvallisuuden ja häiriönsietokyvyn sisällyttämistä tai säilyttämistä nimenomaisena strategisena tavoitteena tulevaisuudessa**

³⁴ Ks. Euroopan parlamentin mietintö, 28.2.2024, Euroopan investointipankin rahoitustoiminnasta – vuosikertomus 2023 ([2023/2229\(INI\)](#)). Mietinnössä kehoitetaan ”EIP:tä lisäämään tukeaan Euroopan strategiselle turvallisuusaloitteelle ja Euroopan puolustusteollisuudelle, myös pk-yrityksille, erityisesti Ukrainalle annettavan tuen jatkamiseksi” ja kehoitetaan ”EIP:tä uudistamaan kelpoisuusluetteloaan siten, että kaksikäyttöisyyttä laajempia ammuksia ja puolustustarvikkeita ei enää suljeta EIP:n rahoituksen ulkopuolelle”.

³⁵ Esim. tarvittavat valmistelutoimet, kuten markkina-analyysit.

³⁶ Euroopan aluekehitysrahasto.

³⁷ Euroopan sosiaalirahasto plus

asiaankuuluissa EU-ohjelmissa sen varmistamiseksi, että niillä tuetaan Euroopan puolustuksen teknologista ja teollista perustaa ja että toteutuskumppaneihin ja välittäjiin (välillisen hallinnoinnin tapauksessa) ei kohdistu esteitä niiden pyrkiessä näihin tavoitteisiin.

5.2. Varmistetaan Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan toimiminen asianmukaisessa sääntely-ympäristössä

Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan olisi voitava toimia asianmukaisessa sääntely-ympäristössä. Tätä varten **puolustusnäkökohdat on otettava huomioon kaikessa EU-politiikassa**. Unionin aloitteiden mahdolliset kielteiset vaikutukset Euroopan puolustuksen teolliseen ja teknologiseen perustaan olisi tunnistettava ja niitä olisi lievennettävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sen vuoksi komissio **tarkastelee tarvittaessa aloitteissaan puolustusteollisuuden valmiutta koskevia näkökohtia** aiempaa järjestelmällisemmin. Lisäksi komissio yhdessä korkean edustajan kanssa tekee yhteistyötä näissä kysymyksissä jäsenvaltioiden ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kanssa hyödyntäen Euroopan puolustusviraston tukemia nykyisiä aloitteita, jotka liittyvät esimerkiksi kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH)³⁸ annettuun asetukseen (EY) N:o 1907/2006 ja yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan (SES).

Muuttuva turvallisuustilanne edellyttää myös, että komissio harkitsee hallinnollisten käsittelyaikojen lyhentämistä varmistuen samalla moitteettoman varainhoidon. Varainhoitoasetuksen tarkistaminen vuonna 2024 antaa unionille mahdollisuuden toteuttaa hätätilanteessa tarvittavat toimet puolustusteollisuuden valmiuden tukemiseksi.

5.3. Parannetaan puolustusalan houkuttelevuutta nuorten ja kyvykkäimpien kannalta

Ihmisiin ja heidän osaamiseensa investoiminen on keskeistä, jotta voidaan pysyä ajan tasalla uuden teknologian suhteen, houkutellessa osaajia alalle ja saada heidät pysymään siellä. EU tukee jäsenvaltioita ja helpottaa kumppanuuksia, jotta voidaan tehdä yhteistyötä alan nykyisten ja tulevien osaamistarpeiden ymmärtämiseksi (esim. Euroopan osaamissopimuksen kautta).

Puolustusteollisuudessa vallitseva työvoima- ja osaamispula johtuu aiemmista liian vähäisistä investoinneista uusiin puolustusohjelmiin, alan puutteellisesta houkuttelevuudesta sekä työvoiman vähäisestä liikkuvuudesta ja sen ikääntymisestä. Puolustusteollisuutta koskevien kielteisten käsitysten ymmärtäminen ja lieventäminen on avainasemassa alan houkuttelevuuden parantamiseksi, myös työvoiman monimuotoisuuden kannalta, mutta kaikkien sidosryhmien on toteutettava lisätoimia, jotta ne voivat hyödyntää täysin unionin työvoimapotentiaalia, myös poistamalla sukupuolistereotyyppioita. Tätä varten komission tulevalle toimintasuunnitelmalla, jolla puututaan työvoima- ja osaamispulaan EU:ssa, pyritään poistamaan kestävä kasvun pullonkaulat, joita tämä pula on osaltaan aiheuttanut monilla aloilla. Näin mahdollistetaan EU:n tuleva pitkä aikavälin kilpailukyky niin, että säilytetään laadukkaat työpaikat ja työvoima, jolla on oikeanlaista osaamista.

Komissio ja korkea edustaja **tarkastelevat** puolustusnäkökohtien kattavamman huomioon ottamisen lisäksi **toimia, joilla pyritään parantamaan työvoiman liikkuvuutta ja**

³⁸ Mukaan lukien jatkuva yhteistyö Euroopan kemikaaliviraston kanssa.

tukemaan puolustusalaan liittyvää koulutusta erityisesti puolustusteollisuuteen liittyvien EU:n ohjelmien tarjoamien mahdollisuuksien sekä koulutuksen tarjoajien, myös Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian, välisen yhteistyön avulla.

5.4. Autetaan Euroopan puolustuksen teollista ja teknologista perustaa edistämään vihreää siirtymää

Jotta Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta voisi edistää vihreää siirtymää ja vahvistaa häiriönsietokykyään ja kustannustehokkuuttaan, sen on pyrittävä edelleen tekemään tuotannostaan ja tuotteistaan kestävämpiä, vähentämään hiilipäästöjä ja lisäämään kierrätettävyyttä EU:n politiikan ja tavoitteiden mukaisesti. Yhteisessä tiedonannossa ”Uusi näkökulma ilmastoon ja turvallisuuden väliseen yhteyteen” tunnustetaan puolustusteollisuuden merkitys jäsenvaltioiden asevoimien toimille, jotka liittyvät ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja sen hillitsemiseen. Jäsenvaltioiden, teollisuuden ja EU:n toimielinten välisiä synergiaetuja ja mahdollisia yhteistyöaloja voitaisiin tutkia tarkemmin, esimerkiksi aloilla, jotka liittyvät asevoimien – ja laajemmin kaupallisen sektorin – käyttämien uusiutuvien energialähteiden innovointiin, analysointiin ja standardointiin. Sen varmistaminen, että puolustusalan toimet ympäristön kestävyys edistämiseksi ovat riittävän näkyviä ja että ne tunnustetaan, voisi myös edistää alan yleistä yhteiskunnallista hyväksyntää.

Komissio ja korkea edustaja **tukevat jatkossakin Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan vihreään siirtymään liittyviä toimia** esimerkiksi ilmastoon ja turvallisuuden välistä yhteyttä koskevassa tiedonannossa ehdotetuilla toimilla, mukaan lukien ympäristöä säästävät julkiset hankinnat.

Jatkotoimet:

Euroopan puolustusvalmiuskulttuurin huomioon ottamiseksi kaikessa politiikassa komissio yhteistyössä korkean edustajan kanssa

- kehottaa **EIP-ryhmän hallintoelimiä tarkistamaan tänä vuonna EIP-ryhmän lainanantopolitiikkaa** ja mukauttamaan nykyisiä **puolustusalaan liittyviä rajoituksia** EU:n poliittisten prioriteettien ja sovellettavan lainsäädännön mukaiseksi.
- **tehostaa puolustus- ja rahoitusalan välistä vuoropuhelua** ja antaa ohjeita EU:n kestävä rahoituksen kehityksen soveltamisesta.

Lisäksi komissio

- **kannustaa lisäämään tukea turvallisuuteen, häiriönsietokykyyn ja puolustusvalmiuteen unionin rahoitusohjelmien kautta.** Tämä tavoite otetaan huomioon myös EU:n tulevien ohjelmien valmistelussa.

6. VALMIUTEEN JA HÄIRIÖNSIETOKYKYYN KUMPPANUUKSIEN AVULLA

Puolustusvalmiuden nopeaa saavuttamista koskevaa EU:n tavoitetta olisi edistettävä myös kumppanuuksien avulla, muun muassa Ukrainan kanssa, sekä tiivistämällä yhteistyötä Naton sekä strategisten ja samanmielisten kumppaneiden – eurooppalaisten, transatlanttisten ja muiden – ja muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa.

6.1. Tiivistetään suhteita Ukrainaan

Ukraina on unionin keskeinen – ja jatkossa yhä keskeisempi – kumppani puolustusteollisuuden alalla. Intensiivisen hyökkäyssodan vuoksi Ukrainan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan oli siirryttävä sotatalousmalliin. Se tulee olemaan yksi

maan talouden elpymisen moottoreista sodan päätyttyä ja toimii testialustana puolustusteollisuuden valmiudelle. EU:n ja Ukrainan puolustusteollisuuden tiiviimpi yhteistyö on osa EU:n tulevia turvallisuussitoumuksia Ukrainalle. Tiiviimmästä yhteistyöstä voisi näin ollen olla hyötyä sekä Ukrainan että Euroopan puolustuksen teolliselle ja teknologiselle perustalle.

Komissio ja korkea edustaja vievät eteenpäin seuraavia toimenpiteitä:

Osallistuminen puolustusteollisuutta tukevaan unionin ohjelmaan:

- Euroopan ja Ukrainan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan yhteyksien vahvistamiseksi EDIP-ohjelmassa tarjotaan Ukrainalle mahdollisuus osallistua yhteishankintoihin ja ukrainalaisille puolustusyrityksille mahdollisuus saada tukea teollisuuden laajentamista ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kanssa tehtävää yhteistyötä varten.

Ukrainan ja Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan yhteistyön edistäminen:

- Euroopan puolustusvirasto hyödyntää nykyistä hallinnollista järjestelyään Ukrainan kanssa kaikilta osin ja tarkastelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa sen soveltamisalan mahdollista tarkistamista heti, kun olosuhteet sen sallivat.
- Komission yksiköt, Euroopan puolustusvirasto ja Euroopan ulkosuhdehallinto edistävät standardeja ja saatuja kokemuksia koskevaa kohdennettua tietojenvaihtoa.
- Euroopan ulkosuhdehallinto tutkii Euroopan rauhanrahaston puitteissa ehdotetun Ukrainan avustusrahaston yhteydessä vaihtoehtoja, joilla EU:n ja Ukrainan puolustusteollisuuden yhteistyötä voitaisiin edelleen kannustaa.
- EU järjestää vuonna 2024 EU:n ja Ukrainan puolustusteollisuusfoorumin Ukrainan ja EU:n puolustusteollisuuden yhteistyön vahvistamiseksi.

Lisätuki Ukrainalle Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan kautta:

- EU:n puolustusteollisuus hyötyy siitä, että Ukrainan ensisijaisten tarpeiden ennustettavuus paranee, kun Euroopan puolustuksen teollisesta ja teknologisesta perustasta toimitetaan yhteishankintoina puolustustarvikkeita Euroopan rauhanrahaston puitteissa ehdotetun Ukrainan avustusrahaston kautta.
- Lisätukea puolustustarvikkeiden hankintaan Ukrainaa varten voitaisiin antaa Euroopan rauhanrahaston kautta hyödyntämällä arvopaperikeskusten poikkeuksellisia käteisvaroja, jotka ovat peräisin johtuvat Venäjän valtion pysäytetyistä varoista saatavista odottamattomista ja poikkeuksellisista tuloista. Tämä edellyttää neuvoston päätöstä.
- Euroopan ulkosuhdehallinto, Euroopan puolustusvirasto ja komission yksiköt antavat jatkossakin säännöllisiä päivityksiä Ukrainan puolustusalan yhteisryhmälle ja edistävät Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan valmiuksia tukea edelleen Ukrainan tarpeita, myös suorituskkykoalitioiden yhteydessä.

6.2. Nato

EU:n ja Naton yhteistyötä koskevien kolmen yhteisen julistuksen³⁹ mukaisesti organisaatioiden henkilöstön välisessä tehostetussa vuoropuhelussa voitaisiin käsitellä laajemmin puolustusteollisuuteen liittyviä toimia ja yhteistä etua koskevia aiheita, kuten kiertotaloutta, yhteentoimivuutta, ilmastonmuutokseen liittyviä näkökohtia teollisuuden kannalta, standardointia ja ristiinsertifiointia sekä reagointia uusiin ja kehityksessä oleviin uhkiin. Aiheesta voitaisiin järjestää myös jäsenmety vuoropuhelu Naton kanssa. Tämä edellyttää, että Naton henkilöstön ja asiaankuuluvien komission yksiköiden, Euroopan ulkosuhdehallinnon ja Euroopan puolustusviraston välistä tietojenvaihtoa lisätään, turvallisuusluokitellut tiedot mukaan lukien. Molempien organisaatioiden olisi jatkettava näkemysten vaihtoa ja pyrittävä synergiaetuihin ja toimien täydentävyyteen toimitusketjun turvallisuuden alalla, mikä on olennaisen tärkeää voimavarojen kehittämisen ja toteuttamisen kannalta.

EU tutkii myös mahdollisuuksia vahvistaa edelleen yhteistyötä Euroopan ulkosuhdehallinnon, Euroopan puolustusviraston, Naton kansainvälisen sihteeristön ja Naton logistiikka- ja hankintaviraston (NSPA) välillä sekä Naton DIANA-välineen (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic), Euroopan puolustusviraston DA HEDI-keskuksen ja EUDIS-ohjelman välillä innovoinnin alalla.

6.3. Tehdään yhteistyötä strategisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa puolustusvalmiuden saavuttamiseksi

Toimitusketjujen kansainvälistyminen tarkoittaa sitä, että raaka-aineiden ja tuhansien komponenttien muodostaman monimutkaisen järjestelmän valvonta on käytännössä mahdotonta.

Unionin pyrkimykset puolustusteollisuuden valmiuden saavuttamiseksi voivat tehostua, kun vahvistetaan molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia strategisten kumppanien, kansainvälisten organisaatioiden ja samanmielisten kolmansien maiden kanssa, myös turvallisuus- ja puolustusvuoropuhelujen kautta. Tämä yhteistyö on joustavaa. Se vaihtelee muodoltaan, laajuudeltaan ja osallistujatyypeiltään yhteisten etujen mukaisesti. Tällaisella yhteistyöllä olisi edistettävä toimitusketjujen turvaamista, vahvistettava Euroopan puolustuksen teknologista ja teollista perustaa ja vähennettävä EU:n strategisia riippuvuuksia luomatta uusia (tai jatkamatta nykyisiä) riippuvuuksia.

Lisäksi Euroopan puolustusvirasto hyödyntää jatkossakin parhaalla mahdollisella tavalla nykyisiä hallinnollisia järjestelyjä noudattaen kolmansien osapuolten kanssa tehtävää yhteistyötä koskevia periaatteita, joista jäsenvaltiot ovat sopineet.

Jatkotoimet:

Komissio ja korkea edustaja

- tarkastelevat toimenpiteitä, joilla tehostetaan Ukrainan osallistumista puolustusteollisuutta tukeviin unionin ohjelmiin, myös EDIP-ohjelman puitteissa, **Ukrainan mahdollisuutta osallistua yhteishankintoihin** ja mahdollisuuksia tukea teollisuuden laajentamista Ukrainassa ja tiivistää Euroopan ja Ukrainan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan yhteistyötä.
- varmistavat korkean edustajan ehdottaman **Ukrainan avustusrahaston** puitteissa EU:n sotilaallisen lisätuen Ukrainalle erityisesti lähettämällä Euroopan

³⁹ [EU:n ja Naton yhteinen julistus \(8. heinäkuuta 2016\)](#); [EU:n ja Naton yhteinen julistus \(10. heinäkuuta 2018\)](#); [EU:n ja Naton yhteinen julistus \(10. tammikuuta 2023\)](#)

puolustusteollisuudelle kysyntäsignaaleja tuotantokapasiteetin lisäämiseksi, jotta voidaan tukea Ukrainan sotatoimia pitkällä aikavälillä sekä **kannustaa Euroopan ja Ukrainan puolustusteollisuuden väliseen yhteistyöhön.**

- tehostavat **henkilöstön välistä jäsennellyä vuoropuhelua Naton kanssa** yhteistä etua koskevista aiheista.
- järjestävät **vuonna 2024 EU:n ja Ukrainan puolustusteollisuusfoorumin** Ukrainan ja EU:n puolustusteollisuuden yhteistyön vahvistamiseksi.

PÄÄTELMÄT

Unionin kansalaiset ovat vuosikymmenten ajan saaneet elää rauhassa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan sekä jännitteiden lisääntyminen EU:n lähialueilla edellyttävät kuitenkin, että EU ja sen jäsenvaltiot ottavat **strategisen vastuun ja lujittavat EU:n puolustusteollisuutta**, jotta voidaan vastata ennennäkemättömiin turvallisuusuuhkiin ja -haasteisiin.

Teknologinen huippuosaaminen ja kyky taata puolustustarvikkeiden jatkuva saatavuus ovat ennakoedellytyksiä sille, että unioni kykenee takaamaan jäsenvaltioidensa asevoimien tehokkuuden ja siten säilyttämään rauhan mantereella. Strategiassa ehdotetaan kunnianhimoisia toimenpiteitä, joilla edistetään ja tuetaan Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan muutosta tulevan vuosikymmenen aikana.

Strategialla laajennetaan ja täydennetään EU:n nykyisiä puolustusteollisuuteen liittyviä välineitä ja hahmotellaan poliittiset, teolliset ja talousarviotavoitteet Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan tukemiseksi. Näin Euroopan puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta saa mahdollisuuden hyödyntää aidosti yhdentyneiden puolustusmarkkinoiden tehokkuushyötyjä ja vielä hyödyntämättömiä mittakaavavaikutuksia.

Strategian täytäntöönpano auttaa Euroopan puolustusteollisuutta reagoimaan paremmin kiireellisiin tarpeisiin uhraamatta tulevaisuutta. Strategian toimet vaihtelevat investointien varhaisemmasta ja enemmän yhteistyöhön perustuvasta suunnittelusta teollistamiseen ja yhteishankintoihin annettavaan suurempaan tukeen, innovaatioiden tehokkaammasta hyödyntämisestä sellaisten toimien parempaan jatkuvuuteen, joilla kehitetään huippuvoimavaroja ja strategisia edellytyksiä, ja paremmasta toimitusvarmuudesta suurempaan toimintavapauteen, ja näin **strategialla vauhditetaan tarvittavia toimia, joilla palautetaan rauha Euroopan mantereelle ja säilytetään se.**

Unionin puolustusteollisuuden mukauttaminen nykyisiin turvallisuus- ja markkinasuuntauksiin on asia, joka on asetettava etusijalle. Euroopan komissio ja korkea edustaja ovat valmiita tukemaan jäsenvaltioita näissä pyrkimyksissä.